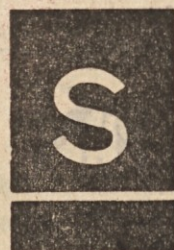

DE

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGES, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

PODOBE NAŠEGA ČASA

Vroče teme

- Si bral?
- Kaj pa?
- Da je Ribičič lani ob dnevu pomorstva pozabil povedati, da ima Hrvaška največ obale, ampak je posredno omenil le druga dva jugoslovanska naroda...
- Misliš, da je mislil tudi Slovenijo?
- Mislim, da je mislil!
- Joj, kaj bo pa zdaj?
- Mislim, da ne bo hudega, saj se navsezadnje lahko reče, da je to že vsakemu osemlekarju znano in da zato tega ni treba pripovedovati na svečanih sprejemih, ki se jih udeležujejo sami izobraženi ljudje.

(Nadaljevanje na 8. strani)

PO STOPINJAH PRIPOROČILA SINDIKATOV O ZASLUŽKU NAJMANJ 800 DINARJEV ZA NORMALNO DELO V REDNEM DELOVNEM ČASU

Če je zaslužek boljši, ljudje drugače poprimejo

V škofjeloški tovarni ŠEŠIR le še redki posamezniki zaslužijo manj kot 800 dinarjev. Ključ uspeha: modernizacija in boljša organizacija, zato pa višja produktivnost in večji zaslužek

Tovarna klobukov ŠEŠIR iz Škofje Loke je bila in ostaja pri vrhu proizvajalcev svoje stroke v naši državi. Skrb za kvaliteto in širok izbor izdelkov, ki nikoli ne zaostajajo za vsakokratno modo, ampak jo po navadi napovedujejo, sta 265-članskemu kolektivu te delovne organizacije omogočila, da po treh mesecih dela v njihovi tovarni prav vsak delavec, tudi začetnik, lahko zasluži vsaj 800 dinarjev, če se le potrudijo. Glede na to, da sodi ŠEŠIR v veliko družino tekstilne industrije, za katero najmanjši zaslužek 800 din za normalno delo v rednem delovnem času pomeni veliko in še precej odmaknjeno željo, je uspeh škofjeloškega kolektiva še toliko večji. Kako pa so ga dosegli?

Odgovor na to vprašanje sta nam posredovala predsednik osnovne organizacije sindikata Milan Flander in direktor tovarne ŠEŠIR Valter Galof. Iz njunega pripovedovanja povzamemo naslednje:

Še predlani je tovarna ŠEŠIR dosegla letno povprečje osebnega dohodka 820 dinarjev mesečno. Za tedanji čas in za podjetje tekstilne stroke to sicer ni bilo malo. Vendar bi bilo možno precej več, če bi poskrbeli za sodobnim razmeram bolj primerne organizacije dela in poslovanja.

Prizadevanja za reorganizacijo podjetja so podprle tako politične organizacije, kakor tudi

samoupravni organi in vodstvo podjetja. Reorganizacija se je v prvi fazi omejila na korenito spremembo organizacije dela v vseh proizvodnih oddelkih, oziroma v prehodu na obračunavanje proizvodnje po tako imenovani metodi direktnih stroškov. Slednje pa jim je omogočilo, da niso le povsem »razčistili« finančnega poslovanja podjetja, marveč da lahko — razen drugega — obračunavajo tudi funkcionalno amortizacijo. Na račun tako zbranih sredstev pa zdaj že izvajajo modernizacijo podjetja. Posledica obojega (novega načina organizacije dela in proizvodnje oziroma modernizacije in s tem novih strojev) pa je bistveno večja produktivnost.

Prav na račun povečane produktivnosti so v letu dni lahko dvignili povprečne osebnosti dohodke od že omenjenih 820 dinarjev na 1070 dinarjev. Takšno je tudi povprečje prvih šestih mesecev letošnjega leta. Pri tem pa je treba omeniti dvoje. Prvi gre za to, da se zavoljo višjih osebnosti dohodkov in kljub vsem podražitvam materialov ni »podrla« razmerje delitve dohodka med sklade in osebne dohodke. Za sklade v zadnjih petih letih na primer redno namenijo 15 % ostanka dohodka. Gre pa tudi za to, da je čas od februarja do konca avgusta za tovarno ŠEŠIR izrazilo »mrtev« in v tem času delajo pretežno na zalogo, zato

(Nadaljevanje na 2. strani)žž

A. Novak

SLAVJE NA JESENICAH

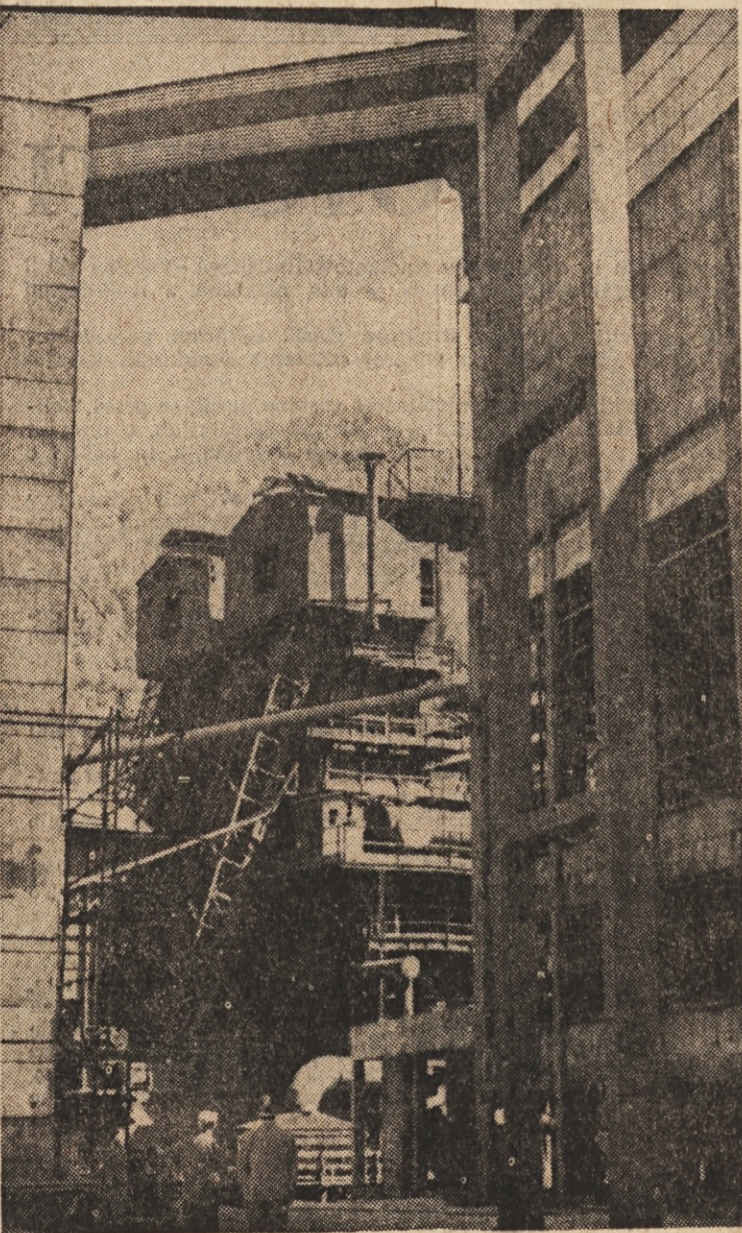
Minulo soboto so bile Jesenice praznično odete. Dvajset let je minilo, odkar je Franc Leskošek-Luka predal tovarno delavcem, da bi jo upravljali. Po dvajsetih letih so se nekdanji člani delavskih svetov in člani zdajšnjega zbrali na svečani seji delavskega sveta železarne. Na seji so podelili tudi odlikovanja predsednika republike tovariša Tita najbolj zaslužnim delavcem v železarni. Med jeseniške železarje pa je spet prišel Franc Leskošek-Luka (na sliki spodaj levi, poleg njega pa sta še Vinco Hafner, podpredsednik izvršnega sveta in mag. dipl. ing. Peter Kunc, direktor tovarne. Po svečani seji delavskega sveta so si vsi ogledali tudi nove obrate aglomeracije (na sliki levo), ki bo te dni začela obratovati. Daljši zapis s tega praznovanja objavljamo na zadnji strani današnje številke.

Dober dan, Čedo!

STRAN 6

Delavci, delovne skupnosti in kultura

STRAN 7

DELAVSKA ENOTNOST

29. AVGUSTA 1970 — ŠT. 34 — L. XXVII

»V nasprotju s pričakovanji«

Prebiram poročila Tanjuga o našem gospodarstvu v minulem mesecu in v sedmih mesecih letošnjega leta, o izvozu in o uvozu, denarnem obtoku in o prizadevanjih, da bi si gospodarske organizacije zagotovile dovolj sredstev za izplačilo osebnih dohodkov.

V vseh teh poročilih je nekajkrat zapisano: »V nasprotju s pričakovanji...«

Pred dnevi je Tanjug na primer sporočil, da se je obtoč denarja v juniju povečal za 515 milijonov novih dinarjev in da je 30. junija dosegel 13 milijard 415 milijonov; menijo pa, da se je v juliju povečal še za nadaljnjih 400 milijonov dinarjev.

»Samo v prvih sedmih mesecih letos se je celotni obtoč denarja — v primerjavi s stanjem ob koncu prejšnjega leta — povečal za milijardo 890 milijonov dinarjev.

Tanjug potlej pravi: »V Narodni banki Jugoslavije zatrjujejo, da se bo obtoč denarja od avgusta do konca leta povečal še za 500 milijonov dinarjev. Tako bo, proti vsem pričakovanjem, za več kot 2 milijardi dinarjev presežek vsoto, ki je bila predvidena v družbenem načrtu za letošnje leto.«

Iste dne je ista agencija sporočila, da je zagrebškimi bankam komaj uspelo zagotoviti gospodarskim organizacijam glavnega mesta Hrvaške dovolj sredstev za izplačilo julijskih osebnih dohodkov.

»Zaradi najnovejših omejitev, ki jih je nedavno izglasovala Zvezna skupščina, je nastalo vprašanje, kako bo s tem izplačilom. Ker pa je bilo uveljavljanje teh omejitev preloženo od 25. julija na 5. avgust, so gospodarske organizacije dobile za julij še toliko sredstev, kot so zahtevale, s tem pa je bil dramatični položaj zaradi pomanjkanja denarja le preložen. Bančniki opozarjajo, da bodo najnovejši ukrepi o povečanju stopnje obvezne rezerve za 2 % in povprečne dnevne rezerve plačilne likvidnosti za 3 % — ob splošnem pomanjkanju denarja — že prihodnji mesec le vzrok več za nelikvidnost gospodarskih organizacij, kar se bo

zlasti kazalo pri izplačilu osebnih dohodkov.

Tudi te težave, ki niso značilne samo za zagrebške gospodarske organizacije, so nastale »v nasprotju s pričakovanji«.

Dan kasneje je Tanjug poročil:

»Natančno pred mesecem je direktor Zveznega zavoda za statistiko Ibrahim Latifić izjavil, da je junijski uvoz, ki je dosegel vrednost 3 milijarde 320 milijonov dinarjev, največji mesečni uvoz, kar ga je kdaj zabeležila Jugoslavija. Toda v nasprotju z vsemi pričakovanji smo prejšnji mesec presegli junijski rekord kar za 16 %. Julija smo namreč uvozili za 3 milijarde 800 milijonov dinarjev blaga, ali za polovico več kot v juliju 1969. Tudi julijski izvoz se je povečal, toda le za 1 % v primerjavi z junijem in je dosegel milijardo 800 milijonov dinarjev. Na tiskovni konferenci v zveznem zavodu za statistiko so povedali, da smo v sedmih mesecih letošnjega leta izvozili za kakih 12 milijard dinarjev blaga, se pravi za 20 % več kot lani, uvozili pa za dobrih 19 milijard dinarjev blaga oziroma za 24 % več kot v prvih sedmih mesecih lanskega leta. Zunanjetrgovinski primanjkljaj (več kot 7 milijard dinarjev) je letos za 30 % večji kot v istem obdobju lani.«

V minulih mesecih smo prebrali v naših dnevnikih več takih in podobnih poročil: denimo o investicijah, ki so »presegle vsa pričakovanja« in o cenah, ki so »pobegnile« in jih »lovimo za rep«, kot je dejal nekdo med poslanci na zadnjem zasedanju zvezne skupščine.

Na tem zasedanju — poslanci naj bi ocenili dozdajšnje uspehe in neuspehe reforme in odprli možnosti za nemoteno uveljavljanje reformskih prizadevanj v bodoče, je podpredsednik ZIS tovariš Miljanić vztrajal pri oceni, da je položaj zelo resen in težaven, ker cene skokovito naraščajo, primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci se veča itd., zvezni izvršni svet pa želi z ukrepi, ki jih je predlagal, ublažiti te nezaželene težnje.

In spet se je zgodilo, kot že nešteto krat doslej, da so se odkrito pomenili o težavah, ki zavirajo reformo, ko pa so spregovorili o ukrepih za uveljavljanje reforme, so se zadovoljili le s polovičnimi rešitvami.

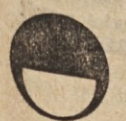
Rečeno je bilo: »Ni razlogov za dramatiziranje pa tudi ne za samozadovoljstvo.«

Sindikati se s takšno oceno ne strinjamo. Pred nedavnim je sekretar Sveta zveze sindikatov Jugoslavije Marjan Rožič dejal:

»Uresničevanje reformne politike gospodarstva spremlja kolebanja in odstopanja (Nadaljevanje na 4. strani)

Trenutki osvežitve ZLATOROG

kornet

lučka

RAZGOVOR S TEODORJEM JELENOM,
PRESEDNIKOM VELENJSKIH SINDIKATOV

ZA REALEN PROGRAM RAZVOJA

Zasnove srednjeročnega programa razvoja velenjske občine ne bi smele sloneti na spiskih želja, ampak na realnih možnostih delovnih organizacij

Pred kratkim se je tudi v velenjski občini začela razprava o zasnovah srednjeročnega programa razvoja njihove občine. V začetni fazi teh razprav so najprej poudarili svoje misljenje občinska skupščina in vse politične organizacije. V najkrajšem času pa naj bi sledila še razprava po delovnih organizacijah, ki naj bi predvidoma bila zaključena do konca letošnjega oktobra.

Sindikati v tej razpravi ne stojijo ob strani. Kakšna so njihova stališča in pristop k obravnavi, kaj predlagajo? Besedo prepuščamo predsedniku ObSS Velenje Teodorju Jelenu.

»Bi lahko pojasnili osnovne značilnosti zasnove perspektivnega razvoja občine, kakor ste jih razumeli v velenjskih sindikatih?»

»Morda bo malce preostro povedano, toda ne morem se izogniti viti, da zasnove perspektivnega programa razvoja naše občine bolj temeljijo na spiskih želja kot na dejanskih možnostih, ki jih imamo v občini. Upal bi si tudi trditi, da so bili sestavljenci gradiva preveč optimistični. Nikogar v sindikatih, nobenega občana ne bi motilo, če bi se število zaposlenih v petih letih resnično podvojilo, oziroma bi celo bilo nekaj večje. Toda: to pomeni, da bi v petih letih morali zgraditi vsaj 2000 stanovanj, da o novih šolah, otroških varstvenih ustanovah, razširitvi in okrepitvi omrežja zdravstvenih ustanov itd. sploh ne govorim. Tega pa v zadostni meri in ob sicer potrebnih investicijah v razširitev in modernizacijo naših delovnih organizacij enostavno ne bi zmogli.«

»Naj to pomeni, da odklanjate zasnovo srednjeročnega programa razvoja občine kot nekaj netrževljivega?»

»To nikakor ne! Strinjamo se s sestavljenci zasnove tega programa v tem, da nakazana izhodišča v osnovnih črtah sicer začetujejo srednjeročno strategijo našega socialno-ekonomskega razvoja. Zato jih tudi podpiramo. Vendar pa sodimo, da bi uresničevanje zamišljene srednjeročne politike moralo temeljiti na zavesti in spoznanjih proizvajalcev samoupraviteljev, na delovanju ekonomskih zakonitosti, samoupravnih programskih odločitev, družbenih dogovorih in drugih ukrepih. Idejno-politična pretenzija koncepta izhodišč bi torej že v osnovi, razen drugega, morala temeljiti na zavesti in spoznanju ljudi in samoupravnih organizmov ter na gospodarski in poslovni realnosti. Ker so s druge strani doslej le tri največje delovne organizacije doslej izdelale svoje programe dolgoročnega razvoja, drugod pa jih šele pripravljajo, na vse to velja opozoriti še posebej. V velenjskih sindikatih namreč želimo, da bi razvojni programi vseh delovnih organizacij z ene strani odražali trenutno realno stanje, na drugi strani pa teme-

ljili na pričakovanih realnih možnostih razvoja, še zlasti pa na predvidenih integracijskih gibanjih, ki so nedvomno utemeljena. Glede vsega tega pa so bili sestavljenci osnutka razvojnega programa bodisi preveč optimistični, kakor sem že omenil, ali pa so tudi očitno pozabljali na realno stanje. Naj omenim le primer: v prihodnjem obdobju bi se osebni dohodek vsakega v vse bolj moral uveljavljati kot funkcija uspešnosti gospodarjenja s številnimi delovne organizacije. Če naj bi bilo tako, pa ni realno predvidevati ali napovedovati, kakšno povprečno višino osebnih dohodkov naj bi leta 1975 dosegli v naši občini in po kolektivih. Naše delovne organizacije so namreč, v primerjavi z lastnim celotnim dohodkom, ki ga ustvarjajo, preveč zainvestirane, njihov lastni kapital pa je minimalen.«

»V tem, kar ste povedali, se nedvomno že izraža del stališč velenjskih sindikatov glede zasnove programa razvoja občine v obdobju od 1971 do 1975. lita. Na kaj pa bi se želeli opozoriti in zakaj?»

»To, o čemer sem govoril, pomeni del stališč občinskega sindikalnega sveta. Nad bi poudaril, da nas v dosežanih razpravi niso toliko pritegovali številni in drugi podatki, ampak predvsem to, kako se sklopi zasnove programa dolgoročnega razvoja naše občine izražajo s skrb za izboljšanje osebnega in družbenega standarda. Sodimo, da te zadeve še niso konkretnizirane niti toliko, kot bi bilo potrebno že v samem začetku razprave. Zato so se sindikati tudi »spotaknili« ob stvari in vprašanja, o katerih sem že govoril.

Občinski sindikalni svet Velenje je prav zaradi tega prevzel nase obveznost, da bo o zasnovah tega programa, še posebej pa o problematiki osebnega in družbenega standarda, organiziral kar najširšo razpravo tudi po delovnih kolektivih. Zaradi racionalnosti razpravljanja bomo to akcijo uskladjili z drugimi družbeno-političnimi organizacijami v občini. V teh razpravah pa želimo doseči dvojce: realno oceno trenutnega stanja in perspektivnih možnosti in, drugič, konkretnizacijo vsega tistega, kar je za občano zelo pomembno, vendar trenutno ni še niti približno konkretno. S tem mislim tudi na celotni splet vprašanj v zvezi s prihodnjimi osebnimi in družbenimi standardom naših delavcev in vseh občanov.«

-MG

inles PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
ribnica NA KREDIT

ČE JE ZASLUŽEK BOLJŠI LJUDJE DRUGAČE POPRIMEJO

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa v drugih mesecih zasluži precej poskočijo. Zato je mogoče predvidevati, da bodo tudi v letošnjem poprečju dosegli vsaj za 150 do 200 dinarjev višje mesečne zaslužke, kot so jih imeli v prvem polletju. Na to bo, med drugim, vplivalo tudi nadaljevanje modernizacije in rekonstrukcije, s čimer se ukvarjajo zdaj.

»Sicer pa bi rad poudaril, da ljudje dosti bolje delajo, če so bolje plačani,« je poudaril direktor Sešira Valter Galof. »Po mojem je prav to glavni vzrok, da naša tovarna lahko obratuje normalno in da iz leta v leto povečuje obseg proizvodnje vsaj za 10 %. Za to pa je seveda tudi bilo potrebno ustvariti pogoje, kakor ste že lahko slišali.

O drugih podrobnostih v zvezi z višino osebnih dohodkov pa je predsednik osnovne organizacije sindikata Milan Flander povedal še naslednje:

»Ko je nekdo pri nas zaposlen vsaj tri mesece in začne delati po normi, lahko zasluži najmanj 800 dinarjev, če le hoče. V marcu je pri nas manj kot 800 din zaslužilo le 12 ljudi, junija pa samo trije, vsi pa so bili začetniki. Sicer pa pri nas izmed vseh zaposlenih nekaj več kot 100 ljudi ali slaba polovica kolektivna zasluži med 800 in 1000 dinarji na mesec. Glede na to, da se moderniziramo in da na račun dobro preštudirane proizvodnje programa sorazmerno lahko prodajamo naše izdelke, so tudi finančni rezultati ugodnejši. To pa pomeni, da smemo računati, da bo ob koncu leta precej manj ljudi, ki bodo zaslužili manj kot 1000 dinarjev. Če pa bo tudi takrat kak začetnik zaslužil manj kot 800 dinarjev, mislim, da zaradi tega ne bo nič narobe!«

KAJ PRAVIJO DELAVCI?

Kakor ob vseh naših razgovorih o priporočilu slovenskih sindikatov glede najmanjšega zaslужka 800 din za normalno delo v rednem delovnem času, smo v zvezi s tem povprašali za mnenje nekaj članov delovne skupnosti SESIR Škofja Loka. Hkrati smo jih zaprosili, naj povedo tudi svoja mišljenja glede tega, kje vse se po njihovi sodbi še skrivajo možnosti za nadaljnje izboljšanje zaslužkov v njihovi tovarni. Povedali so naslednje:

PEPCA POKORN, PK delavka, zaposlena pri mnogovaljčnem stroju, zasluži kakih 1060 dinarjev; z mojem, ki je zaposlen, skrbita za 3 otroke, ki se še šolajo: »Prav je, da se sindikat zavzema za delavce, toda — pri današnji druginji je 800 din vseeno nizek zaslužek! Pri nas je veliko bolje, odkar imamo nove stroje, čeprav smo se zaradi tega morali navaditi drugače delati. To ni bilo ravno lahko!

Se dosti laže in bolje pa bo za nas vse, ko bodo modernizirani še preostali oddelki!«

STANKA TRPIN, NK delavka, njena skrb je obrezovanje podlog; samska; zasluži kakih 750 dinarjev: »Prav ni nič narobe, če sindikat zahteva, da bi vsakdo zaslužil vsaj 800 dinarjev. Jaz sem še samska in se nimam kaj pritoževati. Kako pa naj bi s tem denarjem preživljala družino, če bi jo že imela?! Posebej še, ko živim v industrijskem kraju, kjer je vse veliko dražje kot na podeželju. Sicer pa ne bi vedela povedati, kaj naj bi v tovarni še storili, da nam bi bilo bolje. Edino, kar bi morda pomagalo, bi bili novi stroji; veliko več strojev. Potem bi tudi naredili lahko več!«

ANDREJ FRANKO, mošter v dogotavljalnici; mesečni dohod

dek približno 1600 dinarjev; z ženo, ki je zaposlena, skrbita za 2 otroke: »Po mojem lahko edino v sindikat verjamemo, da se bo potegnili za delavce. Zato sem hvaležen, da je to vprašanje postavil na dnevni red. Ne vidim pa prave možnosti, da bi prav v vsakem podjetju tudi uspeli v tem, da bi vsakomur nudili vsaj 800 din mesečnega zaslужka. Tudi se mi tak zaslužek zdi nizek za tiste, ki morajo vzdrževati družine, oziroma za tiste, ki nimajo nobenih postranskih dohodkov. Če bo ta sindikalna zahteva sprožila razmišljanja v vseh podjetjih, kaj naj bi storili, da mnogi njihovi delavci ne bi naravnost »po pasje« živeli, v tekstilni industriji pa tako tudi je, bodo delavci bolj zaupali v sindikat. No, v našem podjetju pa glede zvišanja oseb-

nih dohodkov vidim dve možnosti. Prva je v tem, da že imamo precej novih strojev in da jih bomo še precej dobili. Na teh strojih lahko naredimo več pa tudi kvaliteta je boljša. Boljši klobuk pa lahko dražje prodaj in od tega vsi nekaj imamo! Druga možnost pa je, žal, le teoretična. Preveliko režiijo imamo, če naravnost povem. Ampak: morda se le vsak tretji ali četrti režijski delavec ukvarja z opravi, ko so neposredno podjetju koristna, preostali pa »služijo« birokraciji. Hočem reči: ukvarjajo se z zbiranjem, urejanjem in analiziranjem podatkov, kar nam nalagajo različni predpisi. Moramo to delati, čeprav podjetje od tega nima nobene koristi...«

MILAN GOVEKAR

PRVA SEJA MEDOBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV V NOVI GORICI

Kako uresničujejo dogovore?

Gradbena podjetja ne spoštujejo družbenega dogovora o zaposlovanju in še vedno na nepravilen način snubijo gradbene delavce za delo v inozemstvu

Minuli petek je bila v Novi Gorici prva seja medobčinskega odbora sindikata gradbenih delavcev z območja občinskih sindikalnih svetov Ajdovščine, Idrije, Nove Gorice in Tolmina. Po poročilu predsednika odbora Željka Humarja so člani razpravljali o bodočih nalogah tega sindikata, o pravih medobčinskih skrb za izboljšanje osebnega in družbenega standarda in drugih aktualnih temah. Lojze Capuder, predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki se je udeležil prve seje odbora, je s svojo tehtno razpravo veliko prispeval, saj je nakazal vrsto nalog, ki se jih bo moral medobčinski odbor lotiti v najkrajšem času.

Kar zadeva uresničevanje podpisanih družbenih dogovorov — za zdaj le v gradbeni operativni — so člani odbora ugotavljali, da delovne organizacije zlasti dogovor o vrednotenju dela dobro uresničujejo, medtem ko bo možno uresničevanje dogovora o delitvi dohodka podrobneje oceniti šele na osnovi zaključnih računov za letošnje leto. Kot je opozoril predsednik republiškega odbora tov. Capuder, pa bo že prihodnji mesec potrebno zelo podrobno analizirati tudi uresničevanje dogovora

glede minimalnih standardov v gradbenih delavskih naseljih. Čeprav smo se sprva bali, da zlasti podjetja iz drugih republik, ki gradijo avtomobilsko cesto od Vrhnike do Postojne, teh dogovorov ne bodo upoštevali,« je poudaril Lojze Capuder, »smo zdaj spoznali, da je prav obratno. Podjetja iz Makedonije in Srbije, ki sodelujejo pri gradnji cest, so mnogo bolj poskrbeli za delovne razmere in življenje v delavskih naseljih, kot pa so to storila slovenska podjetja, ki tudi sodelujejo v tej gradnji. Seveda pa neizpolnjevanja dogovora šele po kratkem času njegove veljave ne smemo jemati kot tragično. Dogovoril smo se namreč, da morajo gradbena podjetja urediti minimalni standard v delavskih naseljih v naslednjih petih letih.«

V razpravi smo lahko slišali tudi to, da mnoga podjetja ne spoštujejo dogovora o zaposlovanju. Res je, da je ta dogovor omejitveni prehrano fluktuacijo gradbenih delavcev, ni je pa še preprečil. Gradbena podjetja v Sloveniji se še vedno poslužujejo nepravilnih poti za pridobivanje delavcev, zlasti za delo na gradbiščih v tujini. Zelo pereče je tudi izpolnjevanje do-

govora o izobraževanju — zlasti zato, ker povsod primanjkuje kvalificiranih in visokokvalificiranih gradbenih delavcev. V Jugoslaviji bi tako trenutno potrebovali od 25.000 do 30.000 kvalificiranih zidarjev, mizarjev, tesarjev, železokrivcev itd. Poleg tega bi samo v Zvezni republiki Nemčiji, kjer imajo naša podjetja gradbišča, zaposlili najmanj 20.000 kvalificiranih in visokokvalificiranih gradbenih delavcev.

Člani medobčinskega odbora v Novi Gorici so glede na to, da delujejo v občini dve veliki podjetji industrije gradbenega materiala — cementarna v Anihovem in opekarna v Volčji Dragi — predlagali, da bi podobne dogovore sklenili tudi za delavce, zaposlene v teh podjetjih. Ko pa so govorili o nadaljnjih nalogah medobčinskega odbora, so ugotavljali, da bo ena osnovnih nalog pomoč gradbenim delovnim organizacijam pri njihovem združevanju, pri poslovnem tehničnem sodelovanju in drugem. Znano je namreč, da je gradbeništvu v Sloveniji in tudi v tem delu Primorske zelo razdrobljeno, kar nedvomno povzroča višje proizvodne stroške in manjšo konkurenčno sposobnost.

M. Z.

GLASILA DELOVNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

KAJ SMO HOTELI UGOTOVITI

Pred tednom smo s številnimi podatki predstavili razširjenost glasil delovnih organizacij v Sloveniji, ki odkrivajo, da je te vrste tisk dostopen skorajda polovici v družbenem sektorju zaposlenih delavcev, da je delež profesionalno zaposlenih uradnikov nizek, da so tudi njihovi osebni dohodki nizki in da se z izobrazbeno strukturo kadrov, ki urejajo glasila delovnih organizacij, ne moremo ravno hvaliti.

V današnjem nadaljevanju odgovorjamo na vprašanje, ki se samo po sebi vsiljuje: kaj je vodilo odbor RS ZSS za tisk in informacije v delovnih organizacijah, da se je odločil naročiti pri DU »Tomo Brejce« reprezentativno raziskavo vsebine glasil delovnih organizacij Slovenije.

OBVEŠČENOST BRALCEV JE ODVISNA OD VRSTE INFORMACIJ, NJIHOVE KVALITETE IN ČASOVNE USTREZNOSTI

Glasila delovnih organizacij so pomembno informacijsko sredstvo, o tem ni nobenega dvoma, če si le priključimo v spomin podatke iz prvega sestavka. Podatki več raziskav kažejo, da so:

● informacije nujen pogoj sleherne aktivnosti in da omogočajo dejavnost — tudi samoupravljalstvo, vendar same po sebi dejavnosti še ne omogočajo. Bolje obveščene posamezniki ali bolje obveščena skupina pa ima vedno prednost pred manj obveščenimi posamezniki ali skupinami. Obveščenost je zlasti pomembna pri odločanju;

● informacije o delu posameznikov ali skupin ter organov so sredstvo družbene oziroma kolektivne kontrole nad delom posameznikov, skupin in organov. Pod pojmom kontrole se razume v tem smislu presojanje skladnosti akcij s postavljenim programom in kot sredstvo vplivanja na kvaliteto dela, ki ga opravljajo posamezniki, skupine in organi.

Vrsta informacij, njihova kvaliteta ter časovna ustreznost informacij so trije bistveni elementi, od katerih je najbolj odvisna obveščenost zaposlenih.

Osnovni cilj delovanja odbora RS ZSS za tisk in informiranje v delovnih organizacijah je vplivati in dosegati izboljšanje obveščanja in obveščenosti zaposlenih o dogajanju v njihovih delovnih

organizacijah in o delovanju sindikatov. Raziskava »Vsebinska glasil delovnih organizacij Slovenije« je bila naročena z naslednjimi nameni:

● ugotoviti vsebinsko strukturo glasil, se pravi porazdelitev objavljenih prispevkov po vnaprej določenih vsebinskih kategorijah;

● ugotoviti časovno opredeljenost vsebine glasil, se pravi, koliko pišejo glasila o posameznih vsebinskih kategorijah, o minulih problemih, pojavih in dogodkih, koliko o sedanjih in koliko o predvidenih, torej prihodnjih;

● ugotoviti, kakšen je odnos avtorjev objavljenih prispevkov do podane vsebine, ali zavzemajo avtorji v posameznih vsebinskih kategorijah nevtralnega, opredeljeno ali programskega stališča;

● ugotoviti, na katere skupine v delovnih organizacijah se naša vsebinska glasila;

● ugotoviti, kdo piše v glasila — ali le uredniki in vodilni delavci ter strokovnjaki ali tudi nevodilni delavci — in na osnovi tega sklepati, koliko so glasila sredstva za samoupravljalstvo komuniciranje med zaposlenimi, koliko so v resnici tribune delovnih kolektivov;

● ugotoviti delež slikovnega in likovnega gradiva v celotni vsebini;

● dati pregled vrste, obsega in naklade glasil delovnih organizacij v Sloveniji ter ugotoviti strukturo, pravni in materialni položaj urednikov in uredništev delovnih organizacij, ki izdajajo glasila;

● analizirati odvisnost med navedenimi možnostmi in zasnovati metodologijo za spremljanje tiska v delovnih organizacijah. To bi omogočilo razviti najbolj ustrezen vsebinski koncept glasila.

ZA ENOTO ANALIZE SMO IZBRALI STAVEK

Najtežje vprašanje raziskave je bilo ustrezno definirati enoto, ki bi bila razmeroma enostavna za količinsko primerjanje in za primerjanje glede na raznolikost glasil. Izbrali smo stavek, večje enote, kot sta na primer item ali odstavek, pa smo zavrnili, ker ne zadovoljujejo zahtevam raziskave. Stavek je enostaven za analizo, kvantitativno nedvoumen in hkrati primerljiv glede na različne

oblike glasil in tiskarske tehnike glasil. Analiza glasil je zajela kakih 250.000 stavkov, ki so jih analitiki kategorizirali po vsebini, času, po avtorjemem odnosu do vsebine vsakega stavka, po skupini, na katero se je vsebina stavka nanašala. Delo je bilo skupinsko in analitiki so pri spornih odločitvah primerjali že analizirane primerke glasil ter izenačevali kriterije.

RAZISKAVE DAJE REPREZENTATIVNE PODATKE ZA SLOVENIJO

Načrt raziskovalnega vzorca zagotavlja reprezentativnost zbranih podatkov za 161 glasil v Sloveniji ter hkrati zagotavlja uporabnost podatkov za analizo v raziskavi zajetih glasil. Kot osnovni znak smo upoštevali pogostost izhajanja in vsa glasila razvrstili v tri kategorije: v I. kategorijo glasila, ki izhajajo tedensko ali štirnajstrednevo (10 glasil), v II. kategorijo glasila, ki izhajajo mesečno (72 glasil) in v III. kategorijo glasila, ki izhajajo dvomesečno ali trimesečno, vendar najmanj štirikrat v letu (78 glasil). Za analizo smo vzeli naslednje odstotke glasil po kategorijah (enota prve stopnje): 100 % enot I. kategorije, 30 % enot II. kategorije in 30 % enot III. kategorije. Tako smo skupno analizirali 450 izvodov glasil s povprečno 555 stavki. Podatki omogočajo tudi ocenjevanje posameznih, v raziskavi zajetih glasil.

UGOTOVITVE RAZISKAVE POMENIJO PRVO STOPNJO ANALIZIRANJA GLASIL DELOVNIH ORGANIZACIJ

Rezultati raziskave »Vsebinska glasil delovnih organizacij Slovenije« temeljijo na merjenju v glasilu ugotovljene vsebine — o čem glasila pišejo, kako je vsebina predstavljena, kdo so avtorji objavljenih prispevkov in kakšen odnos se kaže v njihovih prispevkih do bralcev. To pa je samo en sklop pomembnih in zanimivih ugotovitev, ki opredeljujejo vrednost glasila delovne organizacije. Ni manj pomembno — če ne celo najbolj pomembno — pa je, kako razumejo, spremljajo in sodijo svoj glasla bralci — člani delovnih organizacij. Njim je namreč ta tisk namenjen — in le z okvirnimi opredelitvami lahko zunanji opazovalci in ocenjevalci narekujejo, o čem, kako, kdaj in zakaj je v glasilih treba pisati.

Zato si odbor RS ZSS za tisk in informiranje prizadeva po temeljiti uporabi že zbranih ugotovitev obravnavane raziskave v praksi uresničiti tudi zahtevo, naj v drugi stopnji analiziranja glasil delovnih organizacij Slovenije spregovorijo o njih bralci sami!

DUŠAN REBOLJ

● PRIHODNJIČ:

»V GLASILIH JE PREMALO EKONOMSKIH IN PRIMERJALNIH INFORMACIJ«

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● MURSKA SOBOTA

Na nedavni seji Medobčinskega sveta ZSS za Pomurje so razpravljali o uresničevanju »Političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov«. Tokrat je stekla razprava o programu dela sindikatov Pomurja, v katerem odsejajo prizadevanja o uresničevanju nalog, ki izhajajo iz tega dokumenta.

Največ pozornosti so posvetili problematiki urejanja osebnih dohodkov, upoštevajoč osebni in družbeni standard zaposlenih. Ugotovili so, da naloga — zagotoviti povsod in vsakomur kot najnižji osebnih dohodek 800 din mesečno — v Pomurju ne bo lahka, saj na področju občine Murska Sobota še vedno prejema več kot 17 % zaposlenih delavcev manj kot 800 din osebnih dohodkov in

da je ta odstotek v preostalih treh pomurskih občinah še večji. Sindikati v Pomurju smatrajo, da urejanje osebnih dohodkov ne sme biti enkratna akcija, temveč da je potrebno na tem področju stalno delati, zlasti pa spremljati gibanje življenjskih stroškov in sproti opozarjati na razlike med življenjskimi stroški in osebnimi dohodki.

V sklopu problematike osebnih dohodkov sodi tudi rekreacija in stanovanjska problematika. Ugotovitev kažejo, da zelo malo delavcev iz Pomurja letuje izven domačega kraja. Sindikati se zato zavzemajo za organizirano odhajanje delavcev na letovanje in da bi načrtno zagotavljali pogoje za letovanje tudi za delavce, ki prejema nižje osebnih dohodke. Glede stanovanjske problematike pa so sklenili, da se bodo sindikati aktivno vključili v urejanje stanovanjske politike, predvsem kar zadeva urejanje najemnin, ki jih delavci z nižjimi osebnimi dohodki težko plačujejo, in nadaljnjo stanovanjsko gradnjo.

A. H.

**pohištvo
in oprema
za vaš dom**

lesnina

centrala ljubljana titova 51

Priprave na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

V tej rubriki objavljamo zanimive primere iz naše samoupravne prakse, povzete iz več kot sto prispevkov, ki jih delovni kolektivi Jugoslavije pripravljajo za II. kongres samoupravljalcev in ki so nedvomno najprepričljivejši dokaz globine in širine samoupravljanja, ki smo ju že dosegli

Nekaj bo treba spremeniti

Obljuba dela dolg — v zadnji številki našega tednika pa smo obljubili, da bomo tokrat spregovorili o tem, kaj mislijo delavci iz industrije ravnega stekla v Pančevem o nestabilnosti gospodarskega sistema in o njenih posledicah za daljnosežnejše poslovno usmerjanje delovnih organizacij. Toda predno bomo izpolnili to obljubo, naj spomnimo na to, da steklarji iz Pančeva opozarjajo na probleme zlasti s štirih področij gospodarskega sistema, ki po njihovem prepričanju neposredno vplivajo na samoupravno odločanje o akumulaciji in razširjenosti proizvodnje. O problematiki urejanja cen za gotove izdelke smo že govorili, prav tako tudi o odnosih med podjetji in družbeno skupnostjo pri delitvi ustvarjenih rezultatov dela. Tokrat pa, kot že rečeno: kaj v Pančevu sodijo o nestabilnosti gospodarskega sistema in o njenih posledicah za daljnosežnejše usmerjanje delovnih organizacij.

V pančevski steklarni ocenjujejo stabilnost ali bolj nestabilnost gospodarskega sistema s dveh zornih kotov: s stališča politike restrikcije na področju razširjene reprodukcije in s stališča deviznega režima.

Gospodarska reforma je pomenila začetek restrikcij — v investicijski politiki. O tem reformnem ukrepu da takole razmišljajo v pančevski tovarni stekla:

»Restriktivna investicijska politika je dvakrat prizadela našo delovno organizacijo. Najprej kot investitorja organizacijo. In hkrati tudi kot proizvajalca blaga za investicijsko porabo. Vendar pa je razlika med proizvajalci, ki jih je zadel restrikcija in ki lahko svojo proizvodnjo preusmerijo v kaj drugega, in tistimi, ki takšne rešitve nimajo. V našem podjetju nismo imeli druge izbire, kot da povečamo izvoz. Toda izvoz na zahodna tržišča pomeni novo težavo: na teh tržiščih mora biti prodajna cena nižja za seštevke vseh zaščitnih dajatev, ki pa znašajo celo 35 % od cene in razumljivo je, da ob siceršnji zastarelosti tehnoloških postopkov ni mogoče misliti na prodajo stekla na zahodnih tržiščih, ne da bi to negativno vplivalo na višino dohodka. Zato smo pač izvažali toliko, kolikor smo te izgube lahko pokrili iz ustvarjenega dohodka. Tako torej tudi ta izhod iz prek noči vsiljenih razmer investicijske restrikcije ni mogel daleč pripeljati...«

Ko v pančevski steklarni pravijo, da so jim bile razmere vsiljene prek noči, mislijo na splošno veljavno ugotovitev, da je bila proizvodnja ravnega stekla ves čas pred reformo zelo deficitarna. Še v letu 1960 je šlo skozi revizijski postopek kar deset programov za gradnjo novih kapacitet za proizvodnjo ravnega stekla. Od teh desetih elaboratov pa so bili uresničeni trije: Lipik, Zaječar in novomeška steklarna. Skupne naložbe so tedaj znašale približno 20 milijard starih dinarjev.

Zadevo v pančevski industriji ravnega stekla takole komentirajo:

»Naša tovarna bi za 1,2 milijarde starih dinarjev — ob izkoriščanju vseh spremljevalnih objektov — zgradila kapacitete, ki bi v celoti zadostile potrebam domačega trga vse do današnjih dni. Namesto ekonomske računanice pa so tedaj zmagali krajevni apetiti. In ko se je konjunkturna polegla, ko je prišlo do restrikcije v investicijski porabi, se je izkazalo, da je bilo samo z likvidacijo steklarne v Novem mestu izgubljenih 7 milijard starih dinarjev družbenih sredstev.«

● VELENJE

Zasebniki zaposlujejo na področju občine Velenje kakih 150 delavcev, ki pa vse doslej sindikalno niso bili organizirani. Zato je začel Občinski sindikalni svet Velenje z akcijo za ustanovitev osnovne organizacije sindikata delavcev, zaposlenih pri zasebnih delodajalcih. Te dni bo občinski sindikalni svet razposlal vsem zaposlenim pri zasebnikih posebno pismo, v katerem jih bo seznanil s prizadevanji za ustanovitev te nove sindikalne organizacije. Če bo vsaj 15 delavcev izrazilo pripravljenost, bodo organizacijo tudi ustanovili. Občinski sindikalni svet Velenje tudi pripravlja predlog družbenega dogovora o najnižjih osebnih dohodkih zaposlenih pri zasebnikih. Prizadevanje si namreč, da bi bili osebni dohodki delavcev, zaposlenih pri zasebnikih, kolikor toliko usklajeni z dohodki delavcev v družbenem sektorju. (v8)

Kar pa zadeva devizni režim, velja prva pripomba steklarjev iz Pančeva zdajšnjemu načinu pospeševanja izvoza. Celotna steklarska industrija je velik izvoznik na zahodna tržišča kljub temu, da je po svoji tehnični opremljenosti pod evropsko ravni. Izvoz je tudi smisel, saj uporablja steklarska industrija v celoti domače surovine, ki jih zavoljo nizke cene in vpliva transportnih stroškov sicer ni možno izvažati. Zdašnja 11 % izvozna premija pa še zdaleč ne pokriva razlike v ceni na zahodnoevropskem tržišču, kjer zna-

ša seštevke zaščitnih dajatev, kot že rečeno, kar 35 % od cene.

Tudi retencijska kvota v vrednosti 7 % je več kot simbolična: ne stimulira izvoza, ne zadostuje za nakup rezervnih delov, pri uvozu opreme — prepotrebne za modernizacijo steklarske proizvodnje in za njen uspešen prodor na tuja tržišča — pa praktično nima nobenega vpliva. Tako v sedanjih razmerah proizvajalcu res ni možno dokazati, da gre preostalih 93 % ustvarjenih deviz od prodaje stekla na pravo mesto in za reševanje največjih potreb jugoslovanskega gospodarstva.

Lahko bi torej rekli, da proizvajalci stekla v Pančevem terjajo nekoliko liberalnejši režim pri zagotavljanju in porabi deviznih sredstev, predvsem pa večjo besedo pri odločanju o ustvarjenih devizah. Vendar to ni edina pripomba. Steklarji iz Pančeva namreč ugotavljajo:

»Zastavlja se vprašanje, koga sploh ščitijo visoke carinske dajatve. Pri nakupu opreme dosegajo celo 32 %, pri tem pa nihče v državi te opreme sploh ne proizvaja. Dokler bo tako, bo tudi naša steklarska industrija v podrejenem položaju glede na inozemske partnerje. Povedati pa velja tudi to, da nam zahodnoevropski proizvajalci niso pripravljali prodajati najnovejših tipov visoko produktivnih strojev, temveč samo tiste, ki jih bodo v najkrajšem času zamenjali s še bolj produktivnimi.«

Vse to nas, kajpak, ne hrabri, ko zremo v prihodnost, če seveda naš pooblaščen dejavniki družbene odgovornosti v bližnji prihodnosti ne bodo zagotovili potrebnih olajšav pri uvozu nujno potrebne steklarske opreme, ki je pri nas nihče ne proizvaja.

Tako torej steklarji iz Pančeva predlagajo drugemu kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, naj bi sprejel naslednji ugotovitvi:

● Nestabilnost gospodarskega sistema je največji problem za delov-

ne kolektive, ki se odločajo o programu proizvodnje in zagotavljanju potrebnih sredstev. Danes ne vedo, ali bodo jutri še imeli na voljo tisto, s čimer zdaj razpolagajo. Gospodarstvo danes tudi ne ve, s kakšnimi dolžnostmi do družbene skupnosti mora v prihodnje računati, ne ve, kakšni bodo pogoji poslovanja, ki jih opredeljujejo devizni režim, gospodarstvo nima zanesljivih elementov niti za to, da bi ugotovilo perspektivne potrebe trga.

Devizni režim je v minulem obdobju pomenil resno oviro za modernizacijo steklarske proizvodnje. Zato predlagamo, da bi ta problem rešili tako, da bi steklarski industriji povečali retencijsko kvoto iz uvoza, da bi ukinili ali bistveno zmanjšali carino na uvoz opreme za steklarsko industrijo, ki je pri nas ne proizvajamo, da bi slednjič ukinili tudi obvezno soglasje sekretariata za zunanjo trgovino, če vrednost uvoznih strojev preseže cenzus 500.000 dinarjev in če delovna organizacija razpolaga s potrebnimi deviznimi sredstvi. Vsi ti ukrepi bi pripomogli k hitrejši modernizaciji steklarske proizvodnje.

Kaj pa v Pančevu mislijo o problemih likvidnosti gospodarstva in kaj predlagajo kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, bo tema našega naslednjega zapisa.

S. B.

LILET
TOVARNA OBUTVE
MARIBOR

izdeluje žensko modno
obutev in se priporoča
s svojimi prodajalnami

v Mariboru, Žalcu,
Rijeki, Beogradu,
Kikindi, Sisku

KAKO SMO ORGANIZIRANI?

Delitev dela

Načela organiziranosti in delovanja sindikalne organizacije v delovnih organizacijah z dislociranimi obrati

Organizacija političnega dela v sindikalni organizaciji mora v načelu temeljiti na podobnih osnovah kot organizacija dela v podjetju: na racionalnosti, funkcionalnosti. Delitvi dela med različnimi organi in organizacijskimi ravnimi sindikalne organizacije. To načelo je še zlasti pomembno za sindikalno organizacijo z razčlenjeno organizacijsko strukturo.

Ugotovili smo, da je organizacijska struktura samoupravljanja v delovnih organizacijah z dislociranimi obrati mnogo bolj razčlenjena na ravni podjetij kot pa v posameznih organizacijskih enotah. Enaka ugotovitev glede razčlenjenosti organizacijske strukture velja za sindikalno organizacijo: na ravni podjetja je bolj razčlenjena kot pa v organizacijah sindikata dislociranih obratov. Drugače povedano: delitev dela — naj že bo za samoupravno ali sindikalno organizacijo — se uveljavlja pretežno le na ravni podjetja, izjemno pa tudi v organizacijskih enotah. V sindikalnih organizacijah so celo izjemno redki primeri, da je delitev dela po posameznih področjih večja v osnovnih organizacijah sindikata (OSS) dislociranih obratov kot na ravni celotnega podjetja. To kaže na klasično organizacijsko strukturo sindikalne organizacije, za katero nekateri menijo, da več ne ustreza.

Predvidevati smemo, da obstoječa organizacija samoupravljanja in njene izhajajoči družbeno-ekonomski odnosi ter vsebina in obseg samoupravnih pravic delavcev opredeljuje družbeni položaj sindikalne organizacije v delovni organizaciji.

Ne glede na trenutne razmere je smiselno, če ne celo nujno, prenesti težišče političnega dela v organizacije sindikata dislociranih obratov oziroma te organizacije toliko osamosvojiti, da sprejemajo svoj delovni program, da samostojno zavzemajo stališča do vseh, za delovno organizacijo pomembnih vprašanj, da razpolagajo z delom članarine in drugo.

Takšna samostojnost OOS v organizacijskih enotah pa seveda ne zmanjšuje potrebe po koordinaciji dela oziroma to ne pomeni, da se OOS medsebojno ne bi povezovala po proizvodnem principu. Nasprotno, šele v taki delitvi dela se pojavi resnična potreba po usklajevanju dela med organizacijami sindikata v posameznih organizacijskih enotah. Vse dokler OOS v dislociranem obratu programsko, akcijsko in finančno ni samostojna, največkrat tudi ni česa usklajevati, saj je enotnost akcije in interesov zagotovljena prek centralizirane načina političnega delovanja. Osamosvajanje OOS v organizacijskih enotah podjetja pa pravzaprav ni nič drugega kot vertikalna delitev političnega dela v sindikalni organizaciji, v kateri so razmejene naloge (vsebina dela), ki so skupne celotni sindikalni organizaciji v podjetju, od nalog, ki so lastne predvsem OOS v posameznih organizacijskih enotah. Čeprav vertikalna delitev dela v sindikalni organizaciji ne more biti nikdar dosledno izvedena, pa je kljub temu umestno razmišljati, katere naloge so skupne celotni sindikalni organizaciji in naj jih zato v svoj delovni program vključijo koordinativni organi vseh sindikalnih organizacij, katere pa so toliko specifične, da po vseh kriterijih (funkcionalnost, racionalnost ipd.) sodijo izključno v pristojnost osnovnih organizacij sindikata v dislociranih obratih.

V tem kontekstu je nujno upoštevati družbeno-ekonomski položaj delovne oziroma organizacijske enote, stopnjo samoupravne delitve dela in podobno. Če je vsa ali večina ekonomske moči, s tem pa tudi družbene moči osredotočena na ravni celotnega podjetja, potem tudi v sindikalni organizaciji ni realno pričakovati drugačnih odnosov kot koncentriranje politične moči v organih sindikalne organizacije na ravni celotnega podjetja. To pa ni cilj niti današnjega koncepta samoupravljanja niti političnega delovanja sindikalne organizacije.

Kot posledica programskega osamosvajanja OOS v organizacijskih enotah oziroma vertikalne delitve dela v sindikalnih organizacijah podjetij z dislociranimi obrati se pojavlja potreba po organih, ki bi usklajevali politično aktivnost teh organizacij. Funkcija koordinativnega organa je v nekaterih primerih usklajevalna, v nekaterih primerih pa ima koordinativni organ tudi funkcijo odločanja.

Kadar je koordinativni organ izključno v vlogi usklajevalca dela med posameznimi organizacijami sindikata znotraj podjetja, in tako funkcijo naj bi koordinativni organ tudi imel, ko se pojavlja bolj kot metoda političnega delovanja, njegov sestav nima prevladujočega pomena (lahko ga sestavljajo tudi samo predsedniki OOS organizacijskih enot). Nekateri sindikalni delavci se celo ogrevajo za tak predstavniki sistem, češ da omogoča tesnejše povezovanje organizacijskih enot sindikata v celoto, da je lažje medsebojno komuniciranje in dogovarjanje o izvajanju delovnega programa in podobno. Vse to pa naj bi zagotavljalo učinkovitejšo organizacijo sindikata in s tem njegovo uspešnejšo politično delovanje.

Kadar pa ima koordinativni organ tudi funkcijo odločanja — v primerih centraliziranega političnega dela, ki je največkrat le zunanji odraz centraliziranih družbeno-ekonomskih odnosov — mora biti le-ta demokratično izvoljeno telo, na primer konferenca sindikalne organizacije, ki je izvoljena glede na število članstva (delegatski sistem) ali pa po drugem ustreznem kriteriju. V takem primeru ne zadovoljuje koordinativni organ, sestavljen le iz predsednikov osnovnih organizacij sindikata, čeravno so seveda lahko tudi oni člani stalno ali vsakič posebej izvoljenih delegacij osnovnih organizacij iz dislociranih obratov.

Funkcije koordinativnega organa — naj bi samo usklajeval aktivnost osnovnih organizacij — seveda ne gre pojmovati dobesedno in togo. Razumljivo je, da bo v tistih zadevah, za katere je po pravih sindikalnih organizacij pristojen ali pa so jih OOS prenesle nanj, tudi odločal. Teh zadev pa ni veliko. Vsekakor pa koordinativni organ po obsegu nalog ne more biti enak izvršnemu odboru OOS, dvignjen za eno organizacijsko stopnjo višje. Njegovo (vsebinsko) področje dela je ožje kot v osnovni organizaciji.

Pojavljata se še vprašanja: s katerimi organi sindikata izven delovne organizacije naj se povezuje koordinativni organ in kako financirati njegovo delo.

Teritorialnemu in proizvodnemu načelu povezovanja OOS v dislociranih obratih — torej povezovanju z občinskimi organi sindikatov, na območju katerih so obrati, in povezovanju OOS navznoter podjetja — naj bi bilo prilagojeno tudi povezovanje in sodelovanje koordinativnega organa sindikalnih organizacij. Koordinativni organ naj bi se navzven povezoval tako z organi sindikata in zveze sindikatov na področju občine, v kateri ima matično podjetje (sindikalna organizacija) svoj sedež, kakor tudi z občinskimi organi sindikatov, na področju katerih ima podjetje svoje obrate. Ni pa sprejemljivo, da bi se koordinativni organi sindikatov v podjetjih s številnimi dislociranimi obrati (in sindikalnimi organizacijami), ki pokrivajo skoraj celotno območje Slovenije, vezali izključno na republiške organe sindikata ali zveze sindikatov. Takšne težnje se obstopajo.

Značaj obravnavanega problema, ne pa vnaprejšnje togo določanje načinov organizacijskega povezovanja, je glavni kriterij, s katerimi organi sindikata izven podjetja se bo koordinativni organ povezoval in katere sile bo mobiliziral za razrešitev problema. Tak kriterij je v primeru potrebe ne izključuje možnosti sodelovanja koordinativnega organa s katerim koli organom sindikata ali zveze sindikatov v celotni organizacijski strukturi.

Koordinativne organe sindikalnih organizacij v podjetjih z dislociranimi obrati največkrat financirajo samoupravni organi, s tem da jim vsako leto odmerijo določena sredstva. Tak način financiranja je razumljiv: še zlasti kadar gre za dodeljevanje namenskih sredstev sindikalni organizaciji (financiranje rekreativne dejavnosti ipd.), saj je to nedvomno dejavnost, ki sodi v krog nalog delovne organizacije, sindikalna organizacija oziroma koordinativni organ pa se pojavlja le kot nosilec ali organizator te aktivnosti. Kadar pa sredstva za osnovno politično dejavnost koordinativnega organa, to je za usklajevanje akcij OOS v dislociranih obratih in za realizacijo drugih nalog, ki so jih OOS prenesle na ta organ, niso zagotovljene, je potrebno poiskati druge vire financiranja, četudi v članarini OOS posameznih organizacijskih enot podjetja. Glede na to, da potreba po sredstvih (proračun) koordinativnega organa praviloma niso nikoli tolikšne kot OOS v dislociranem obratu, bi financiranje dejavnosti skupnega organa vseh sindikalnih organizacij ne smelo zoževati ali ogrožati programske dejavnosti osnovnih organizacij.

JOŽE SINTIČ

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Zaposlena sem od 29. 9. 1969. leta v tovarni »Eta« Cerkno, in sicer v proizvodnji. Ker bom 7. novembra 1970. leta dopolnila 18 let, mi po enajstih mesecih neprekinjenega dela gre tudi letni dopust, povečan za 7 delovnih dni. Delovna organizacija pa mi ne more odobriti v letošnjem letu dopusta povečanega za 7 dni, ker bom že v letošnjem letu izpolnila 18 let. Prosim vas za pojasnilo, ali sem v mojem primeru upravičena le do 14 delovnih dni dopusta ali do 21 delovnih dni dopusta.

R. S., CERKNO

● ODGOVOR:

Po določilu čl. 68 temeljnega zakona o delovnih razmerjih mora delovna skupnost zagotoviti delavcu, ki je mlajši od 18 let, dopust po vseh osnovah in merilih, po katerih se določa letni dopust delavcem, povečan za 7 delovnih dni. Ali gre delavcu povečan letni dopust za 7 dni, je odvisno od datuma koriščenja tega letnega dopusta in bi tako delavec, mlajši od 18 let, bil upravičen do dopusta, če ga koristi pred dopolnitvijo 18. leta, ne bi mu pa šel tak dopust, če je že izpolnil 18 let. O

**KUPON za pravno
posvetovalnico DE**

nastopu dopusta vas mora delovna organizacija obvestiti 30 dni pred koriščenjem dopusta ter boste imeli pravico do podaljšane letnega dopusta, če ga boste koristili pred mesecem novembrom letošnjega leta. Vsekakor pa delovna organizacija ne sme razporejati delavcev, ki v koledarskem letu dopolnijo 18 let, na koriščenje dopusta tako, da bi ga namenoma prikrajšali za to pravico, ker bi to predstavljalo izigravanje pravic delavca.

A. POLJANŠEK

ZAKAJ STA SI PODALA ROKE LJUBLJANSKI MERCATOR IN PTUJSKA PANONIJA

Tudi brez botrov gre

Kako je prišlo do integracije? Na čigavo pobudo? Kakšne koristi si obeta ena in kakšne perspektive se odpirajo drugi strani? Za kakšno vrsto integracije gre?

Bralcem DE so odgovarjali tovarišica predsednica CDS Mercator Vera Aljančič, Mirko Rupelj, vodja pravnega sektorja v istem podjetju, sekretar in računovodja Mercatorjeve nove poslovne enote Panonije iz Ptuja — Franc Zadrovac in Viktor Valentin.

Integracija je bila v ptujski Panoniji že dolgo časa predmet živahnih razprav, tistih formalnih, ki so se porajale na občini in na upravi podjetja, a tudi tistih, katerih nosilci so bile tovarišice in prijateljske skupine. Toda, s kom se povežemo? Katero podjetje ima tak perspektivni program, ki bi ustrezal ciljem Panonije, kje so se samoupravni odnosi že razvili do tiste stopnje, ki jo je dosegel delovni kolektiv tega podjetja, kje je organizacija dela taka, kot so je bili navajeni doslej?

Sprva so želeli poiskati partnerja v ptujski občini, toda nobeno podjetje ni izpolnjevalo pogojev, ki jih je zastavljala Panonija.

Že dolgo je tudi tega, ko je začela Panonija navezovati po-

slovne stike z Mercatorjem. Odnosi med obema podjetjema so se utrjevali in preraščali normalne stike in sodelovanje. Po goji za združitev so rasli iz notranjega razvoja obeh podjetij in odnosov med njima. Zato tudi zdajšnji integraciji niso botrovali ne politični forumi ne visoko zvanečki akti in deklaracije, ne zaslug nekaterih. To in dejstvo, da je bil delovni kolektiv Panonije pred referendumom dobrega seznanjen s prednostmi in slabostmi, ki jih prinaša integracija, se je obrestovalo. Od 441 zaposlenih jih le 26 ni prišlo na volišče, dve glasovnici sta bili neveljavni, sedem pa jih je glasovalo proti. Večina pa si je bila edina: »No ja, pa zidajmo še mi!«

Pod okriljem velike trgovske

hiše je lažje gospodariti, tveganja so manjša, obetajo se večji uspehi. Toda želi ne bosta le obe podjetji, zadovoljen bo tudi potrošnik...

Prostori, v katerih danes posluje Panonija, ne ustrezajo zahtevam sodobne trgovine, skladiščne kapacitete so premajhne. V takih razmerah je težko pritegniti kupce. Toda sredi Ptuja bo kmalu začela rasti nova blagovnica. Polnih 3800 kvadratnih metrov površine so ji namenili in če pristejemo še 5000 kvadratnih metrov, ki jih bodo zavzemala skladišča, potem res ni bojazni, da bo ptujski kupec odšel praznih rok iz Mercatorjeve trgovine. Investirali bodo dve milijardi starih dinarjev, od tega bo dve tretjini prispeval Mercator.

TOKRAT PRVIČ — STATUTARNA POGODBA

Centralni delavski svet Mercatorja jo je načelno potrdil že pred referendumom. Te pogodbe ne more samevoljno spreminjati niti ena niti druga stran. Posamezne točke v pogodbi je možno črtati ali spremeniti le, če se s tem strinjata oba partnerja.

Zakaj statutarna pogodba? Predvsem dve stvari sta govorili v prid tej obliki integracije. Prvič: velika oddaljenost Ptuja od Ljubljane, in drugič: Panonija je že spleta trgovsko mrežo, ki pokriva skorajda celotno gravitacijsko območje Ptuja.

Kakšen položaj določa pogodba Panoniji? Tudi v bodoče bo to trgovsko podjetje ohranilo naziv samostojne organizacije združenega dela, čeprav ne bo več pravna oseba. Kot poslovna enota Mercatorja bo imela svoje računovodstvo, svoj ziro račun, pogodba ji pušča proste roke pri najemanju kreditov — ne le za obratna sredstva in fond skupne porabe, temveč tudi za investicijske! Imela bo svoj delavski svet, upravni odbor, direktorja in druge vodilne delavce. Po statutu pa ji gredo tudi vse kompetence glede lastnih problemov. V centralni delavski svet bo delovni kolektiv Panonije volil pet članov, ki bodo sododločali o zadevah celotnega podjetja. Za lastno upravljanje bo Panonija obdržala 50 % sredstev, preostalih 50 % pa bo prispevala v centralni sklad, ki predstavlja materialno podlago za odločanje centralnega delavskega sveta. Količina sredstev v centralnem skladu pa se lahko povečuje s posojili, ki jih dajejo poslovne enote iz tistega dela lastnih sredstev, ki ostane enoti potem, ko je pokrila osebne dohodke in fond skupne porabe. Centralna sredstva so v trajni lasti podjetja kot celote, posojen denar pa se steka nazaj v poslovne enote. Panonija bo odločala o delitvi osebnih dohodkov in o delitvi dohodka, torej ne le o osebnih porabi zaposlenih, temveč tudi o njihovi splošni porabi.

VELIKI M POSTAJA VSE VEČJI

Veliki M je simbol, ki privabi še tako izbiričnega kupca — ne zaradi svoje značilne živo oranžne barve, temveč zaradi velike izbire blaga, ki pozdravlja potrošnika s polje Mercatorjevih trgovin. Veliki M je simbol, ki so ga namestili že na 427 trgovin, v katerih je zaposlenih blizu štiri tisoč ljudi. Letos bodo v teh trgovinah prodali za več kot milijardo novih dinarjev blaga!

VIKICA KOGEJ

V Modni hiši si lahko izberete bogat asortiment damske poletne konfekcije. Izbirali boste lahko med najrazličnejšimi modeli za šport, počitnice, službo ter modeli za svečane priložnosti. Poleg tega so na oddelku damske konfekcije v prodaji ekskluzivni, visoko modni modeli v omejenem številu.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

Polovico proizvodnje izvozijo

Slovenjegraška tovarna meril TRISO ima težave zlasti z oskrbo z lesom in tudi z nenehnimi podražitvami reprodukcijskih materialov nasploh

Gibanje proizvodnje v prvih šestih mesecih letos kaže, da bo blizu 500 zaposlenih iz Tovarne meril TRISO v Slovenjem Gradcu doseglo planske naloge za to leto. Računajo namreč, da bodo proizvedli za najmanj 25 milijonov dinarjev izdelkov, polovico vse proizvodnje pa bodo izvozili na tržišča s konvertibilno valuto.

Zadnje čase si v Tovarni meril TRISO v Slovenjem Gradcu prizadevajo, da bi zožili asortiment proizvodnje, hkrati pa povečali proizvodnjo tistih izdelkov, po katerih je na domačem in tujem tržišču največ povpraševanja. Letos bodo investirali v nakup nove strojne opreme najmanj 2 milijona dinarjev, s tem pa bodo povečali proizvodne zmogljivosti za petino. Sicer po so v tej slovenjegraški tovarni letos že osvojili proizvodnjo nekaj novih izdelkov, prav zdaj pa so v teku pogovori za tesnejše poslovno-tehnično sodelovanje z nekaterimi slovenskimi podjetji.

Tovarna meril TRISO iz Slovenjega Gradca bo letos izvozila, kot smo že zapisali, polovico celotne proizvodnje. Izvoz galanterije in šolskega pribora je usmerjen izključno na tržišča s konvertibilnimi valutami. Zanj leta je narasel predvsem izvoz v Združene države Amerike. Izdelke slovenjegraške Tovarne

meril TRISO je mogoče kupiti na tržiščih Italije, Združenih držav Amerike, Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Belgije in Nizozemske. Trenutno imajo v tej slovenjegraški tovarni toliko naročil — tudi za izvoz — da vseh niti ne morejo izpolniti.

Pri uveljavljanju na tujih tržiščih pa ima slovenjegraška Tovarna meril TRISO precejšnje težave. Začnejo se že pri oskrbi s surovinami, posebej še z lesom. Zaradi pomanjkanja lesa so morali nekaj bukovine uvoziti celo iz sosednje Avstrije. S tem pa težav še ni konec. Nenehne dražitve osnovnih surovin in drugih reprodukcijskih materialov zvišujejo proizvodne stroške. In če hočejo še naprej obdržati tuja tržišča, na katerih so se uveljavili, zavoljo močne konkurence drugih proizvajalcev cen ne smejo zviševati. Tako porabijo dohodek, ki ga ustvarja z večjo produktivnostjo, s povečevanjem serij in z drugimi izboljšavami, za kritje višjih proizvodnih stroškov. Tako se povečini proizvodnja in produktivnost v tej slovenjegraški tovarni ne moreta odraziti tudi na osebnih dohodkih zaposlenih, saj je jugoslovansko tržišče občutno premajhno, da bi lahko doma prodali vso proizvodnjo. Izvoz je torej ekonomska nujnost za ta skoraj 500-članski delovni kolektiv. (an)

Kdo naj kreditira izvoz opreme?

V zvezni skupščini se je še vselej, ko je nanesla beseda na zvezni sklad za kreditiranje in zavarovanje nekaterih izvoznih poslov, razvnela živahna razprava. Čeprav je očitno, da bi moral hkrati z odmiranjem ekonomskih funkcij države sklad za kreditiranje izvoza opreme čimprej preiti v roke gospodarstva, ni malo gospodarstvenikov in poslancev, ki do še vedno utemeljujejo njegovo potrebo na zvezni ravni.

Kot je znano, je predsedstvo ZKJ jeseni lani na svoji 5. seji oblikovalo dokaj jasno stališče, naj s sredstvi tega sklada združenega in zainteresiranega gospodarstva upravlja gospodarstvo. Povezano s tem stališčem je naša republiška skupščina zavzela odklonilno stališče o obstoju sklada po letu 1970 oziroma stališče, naj bi ga postopno ukinili kot državni sklad. To stališče je predložila tudi zvezni skupščini. Upoštevati je namreč treba, da gre pri skladu za izvoz opreme za nekaj drugega kot pri skladu za pomoč manj

razvitim. Medtem ko je sklad za manj razvite odraz solidarnosti narodov, je sklad za izvoz opreme odraz poslovnega interesa pomembnega dela gospodarstva. Razen tega vse republike in jugoslovanska javnost niti nimajo vpogleda v dosedanje poslovanje tega sklada. Zato bi morali, predno se odločimo, kakšno usodo naj doživi sklad, točno prikazati dosedanje poslovanje in vlogo sklada, ovrednotiti tiste pogoje, katerih izvozna spodbuda temelji na sredstvih sklada glede na njihovo rentabilnost in primernost tako velike ekspanzije, kakor tudi vedeti, koliko so k razvoju teh panog, ki pomenijo v republikah močno industrijsko dejavnost, prispevale republike same.

Razumljivo je, da gospodarstvo samo zaradi nizke materialne osnove ne more kreditirati izvoza, zato je organizirano financiranje izvoza opreme za zdaj še nujno. Toda za to naj bi namenili le sedanjí obseg sredstev tega sklada, ne bi pa smeli z dodatnimi ob-

veznimi posojili obremeniti celotnega gospodarstva. Sredstva sklada naj bi naraščala le s samoupravnim dogovarjanjem zainteresiranega gospodarstva od finalistov do kooperantov, ki sodelujejo pri izvozu. Sklad bi torej moral postati resnično sklad pod upravo asociacij gospodarstva in bank, ne pa zveznih državnih organov.

Zveza naj bi zato čimprej pooblastila republike, da osnujejo svoje sklade tudi na osnovi obveznega kreditiranja gospodarstevskih organizacij s področja republike. Zvezni zakon naj bi tudi zavezal republike za obvezno sodelovanje, kadar gre za pogodbeno ali kooperacijsko sodelovanje delovnih organizacij pri izvozu opreme.

To je le nekaj predlogov, kako povečati materialne pristojnosti in vplivnost gospodarstva pri razvijanju našega ekonomskega sistema in ekonomske politike.

Kakšno usodo bodo doživeli, pa bomo videli jeseni, ko bodo prišli pred zvezno skupščino. V. B.

• AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI • AMANDMA V PRAKSI

spremembe, ki nastanejo v toku investicije ali pri izvajanju programa amortizacije in investicijskega vzdrževanja. Odobrava dodatna sredstva delovnim enotam za utemeljene manjše investicije;

— obravnava in potrjuje poročilo kolavdacijske komisije po zaključku investicije;

— obravnava in potrjuje poročilo o efektnih poizkusnega obratovanja. Sprejema ukrepe in odobrava dodatna dela ter predlaga delavskemu svetu železarne odobritev dodatnih sredstev;

— sprejema politiko zavarovanja osnovnih sredstev;

— odobrava likvidacijo fizično, tehnično in ekonomsko zastarelih osnovnih sredstev;

— odobrava prodajo osnovnih sredstev v vrednosti od 50.000 do 500.000 din;

— odobrava in potrjuje plan velikih popravil in letnih remontov. Pristojnosti odbora za plan in finance so:

— obravnava predlog letnega gospodarskega načrta in usklajuje predloge, hotenja in pripombe delovnih enot. Oblikuje stališča in jih z gospodarskim načrtom posreduje delavskemu svetu železarne;

— sprejema časovne, vrednostne in količinske rebalanse plana;

— sprejema izpolnjevanje operativnega plana: dekadno glede na količino, mesečno glede na asortiment, poprečno prodajno ceno in roke dobav;

— sprejema izpolnjevanje finančnega plana predvsem s mesečnim spremljanjem: gibanja realizacije, gibanja zalog gotovih izdelkov, polizdelkov in surovin, dolžnikov in upnikov ter obresti in zamudne obresti;

— odobrava najmanjše kratkoročnih kreditov;

— obravnava in potrjuje inventurne razlike.

Pristojnosti odbora za dohodek in sistem nagrajevanja so:

— na osnovi predloga gospodarskega načrta obravnava letni plan dohodka in ga s svojimi stališči posreduje delavskemu svetu železarne;

— mesečno spremlja gibanje stroškov proizvodnje in obračunsko maso osebnih dohodkov;

— potrjuje mesečne in kvartalne obračune osebnih dohodkov in jih usklajuje s finančnimi rezultati. Sprejema ukrepe za tekoči mesec in kvartal;

— obravnava in odloča o spremembah meril za oblikovanje mase osebnih dohodkov;

— obravnava in odloča o instrumentih za realizacijo politike na področju nagrajevanja v tovarni;

— obravnava zaključni račun in predlaga delitev dohodka na osebne dohodek in sklade.

Pristojnosti odbora za kadre so:

— odobrava predlog kadrovske politike in ga svojimi stališči posreduje delavskemu svetu železarne;

— za delovna mesta obratovodij, vodij služb in oddelkov, šefov delovnih enot in direktorjev ter drugih delavcev teh rangov programira kader in odloča o dopolnilnem izobraževanju ter specializaciji potencialnega kadra;

— sprejema program in finančni plan izobraževanja v okviru namenskih sredstev, ki jih določi delavski svet železarne;

— dodeljuje štipendije in določa višino štipendije;

— odloča o oblikah dopolnilnega izobraževanja: izredni študij, študij na

III. stopnji, seminarji, tečajji in podobno. V ta namen odobrava posameznim delavcem ugodnosti: študijski dopust, šolnino, stroške študija in podobno;

— odobrava specializacijo doma in v inozemstvu;

— spremlja izvajanje načel kadrovske politike, programa izobraževanja in porabe finančnih sredstev. Predlaga delavskemu svetu železarne dopolnitve in spremembe;

— za delovna mesta, za katera spremlja kader, odloča, ali je treba prosto delovno mesto objaviti ali razpisati. Izbira in odloča o imenovanju tega kadra na delovna mesta obratovodij, vodij služb in oddelkov, šefov delovnih enot in delavcev teh rangov;

— v primerih, da izbrani kandidati za navedena delovna mesta niso člani železarne, sklepa tudi delovno razmerje;

— odloča o premetitvah delavcev iz ene v drugo delovno enoto za delovna mesta D-5, U-3, U-4, asistente in delavce njihovih rangov ob poprejšnjem soglasju komisije za kadre in medsebojne odnose v delovni enoti.

Pristojnosti odbora za varstvo pri delu in socialno zdravstveno varstvo so:

— potrjuje sanacijski program delovnih razmer z vrstnim redom nujnosti akcij;

— predlaga delavskemu svetu železarne odobritev potrebnih sredstev za izvedbo sanacijskega programa;

— odloča o akcijah iz sanacijskega programa v okviru odobrenih sredstev;

— potrjuje program zdravstvene preventive po predlogu strokovne službe, predlaga delavskemu svetu železarne odobritev potrebnih sredstev in v okviru odobrenih sredstev odloča o konkretnih akcijah;

— obravnava vse smrtno in težke neizgode ter sprejema ukrepe;

— obravnava kvartalne analize o gibanju neizgode in bolezenske odsotnosti;

— obravnava poročila in zahteve inspektorata dela ter sprejema ukrepe in sankcije.

Pristojnosti odbora za informacije in tovarniški tisk so:

— sprejema program in oblikuje politiko informativne dejavnosti in tovarniškega tiska;

— predlaga delavskemu svetu železarne odobritev sredstev za kritje stroškov programa — v okviru odobrenih sredstev odloča o konkretnih akcijah, predvsem pa o oblikah informiranja;

— občasno sprejema poročila o porabi sredstev za tovarniški tisk in informacije ter analize o uspešnosti informiranja. Sprejema ukrepe in določa prikladnejše oblike informiranja;

— daje smernice za delo redakcijskega odbora za tovarniški tisk in informacije.

Pristojnosti odbora za splošne zadeve so:

— v okviru veljavne organizacijske sheme železarne sprejema in potrjuje podrobno organizacijsko strukturo posameznih sektorjev, služb in delovnih enot;

— potrjuje organizacijske predpise in sprejema poslovniške za delo služb in komisij;

— odloča o spremembah in dopolnitvah veljavne sistemizacije delovnih mest v železarne;

— odobrava službena potovanja v inozemstvo in obravnava poročila o službenih potovanjih;

— sklepa o včlanjenju železarne v različna združenja in strokovne organizacije ter društva. Obravnava poročila predstavnikov železarne v združenjih in strokovnih organizacijah, v katerih je železarne včlanjena;

— sklepa o imenovanju podpisnikov in zastopnikov železarne;

— sprejema pravilnik o čuvanju poslovne tajnosti;

— obravnava in odobrava programe varovanja železarne, požarne varnosti in reševanja;

— sklepa o drugih splošnih zadevah in rešuje vloge društev, organizacij in posameznikov, ki se nanašajo na splošne zadeve. V ta namen predlaga delavskemu svetu železarne odobritev namenskih sredstev ter z odobrenimi sredstvi razpolaga.

Poleg navedenih kolektivnih izvršilnih organov so v obravnavanem primeru statuta opredeljeni še: odbor za življenjske razmere in rekreacijo, odbor za izume in racionalizacijo, komisija za delovna razmerja, komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, komisija za pritožbe, komisija za stanovanjska vprašanja, komisija za varstvo žena, invalidov in mladoletnih delavcev in komisija za zadeve borcev. Ker se komisija za pritožbe, kot poseben kolektivni izvršilni organ v statutih redkeje pojavlja, si oglejmo opredelitev njenih pristojnosti.

»Pristojnosti komisije za pritožbe so:

— rešuje pritožbe delavcev na odločbe in sklepe, s katerimi se urejajo njihove pravice in dolžnosti, razen v primerih, ko gre za zakonsko pristojnost delavskega sveta železarne ter v primerih, za katere je po splošnih aktih železarne pristojen kakšen drug organ. Sklep komisije je dokončen;

— rešuje tudi pritožbe delavcev na ukrepe za lažje in hitrejšo kršitve delovne dolžnosti, ki jih je izrekla komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti pri delavskem svetu železarne. Sklep komisije je dokončen.

V statutu Železarne Jesenice je tudi določilo: »Odbori in komisije so za svoje delo odgovorni delavskemu svetu železarne. Občasno in na zahtevo delavskega sveta železarne so dolžni poročati o svojem delu.

Navedeni primeri delitve kolektivnih izvršilnih pristojnosti prikazuje visoko stopnjo specializacije posameznih organov, ki opravljajo te naloge. Takšna specializacija je pri upravljalškem delu v številno velikem kolektivu (kakih 7000 zaposlenih) gotovo potrebna. Kot je iz primera razvidno, nima noben kolektivni izvršilni organ neke posebne koordinacijske funkcije (nekateri namreč menijo, da je ob več kolektivnih izvršilnih organih koordinativni izvršilni organ nujen). Koordinacijo dela opravlja delavski svet, ki ob svojih temeljnih odločitvah tudi določa način in nosilce izvajanja. Zato pa je nujno, da vsi izvršilni organi delavski svet stalno obveščajo o svojih stališčih in sklepih. Ob tako zamišljeni organizaciji upravljalškega dela na ravni tovarne kot celote bo postal delavski svet resnični nosilec samoupravne politike in osrednji dejavnik vseh odločitev v procesu upravljanja delovne organizacije.

PETER TOS

PORTRETI IN SREČANJA

Cedo lista po potnem listu, se za trenutek ustavi na fotografiji, nato pogleda tebe. Potem, ko udari žig in ti zaželi srečno pot, se za hip oddahneš, kajti do tu ti je šlo vse po sreči. Za Cedo Peruničiča, mladičnika z mejnega prehoda v Rožni dolini, pa se je delovni dan šele začel.

»Prehod v Rožni dolini sodi med najbolj prometne prehode, ki povezujejo našo domovino s sosednjo Italijo. Tu se vsak dan križajo poti italijanskih državljanov iz Trsta, Udina in Gorice in naših ljudi, ki so poseljeni po Vipavski dolini in Goriškem. Da me ne boš napak razumela, to niso turisti v pravem pomenu besede, prej so to izletniki, obiskovalci najrazličnejših prireditev, kupci. Mesni izdelki, usnjena galanterija, poceni kosila in večerje, gostoljubnost in hitra postrežba, velika izbira. Res je, marsikaj lahko ponudimo našim sosedom. O tem pa, v kaj naš državljan investira tistih dvajset tisoč lir, ki jih lahko vsako leto dvigne na svoj potni list, mislim, da ni potrebno razpravljati. No, in še nečesa ne smemo pozabiti. Prvi žig udarimo naši turistični sezoni in poslednjega.«

Cedo se je razgovoril in prav prijetno ga je poslušati.

grizla slaba vest in se vam je tako zelo mudilo na ono stran, vsaj toliko pošteno, da ste si priznali, da tudi on ni samo kolesce v državni upravi, temveč predvsem človek? In takrat, ko ste svoj potni list vede ali nevede zamenjali z dokumenti nekoga drugega, ali pa takrat, ko ste pozabili vpisati svojega otroka, ste pomislili, da brez urejenih dokumentov ne morete čez mejo? Ne, tedaj ste se pridruževali nad tem, da je birokratizem še vedno sveta vladar. In takrat — ne vem ali je bila nedelja ali praznik — ko ste se z družino peljali na izlet k sosedom, ste živčno pritiskali na hupo in preklinjali počasnost administracije, ste takrat pomislili, da ima tudi on družino, da bi se tudi njegovi otroci radi peljali z očetom na izlet. In vendar je njegov »Dober dan« prijaznejši od vašega.

Cedo ne praznuje niti državnih praznikov — takrat želi Jugoslovani na tuje — niti cerkvenih — takrat pričakuje invazijo Italijanov. Nedelja zanj že dolgo ni več nedelja. Avtomobili hupajo in ljudje dandanes niso več navajeni čakati.

»Če se promet odvija normalno, potem šteje izmena deset ljudi, če pa se promet po-

Dober dan, Čedo!

Tu in tam se mu v srbohrvaško govorico prikrade slovenska beseda in če človek prav natanko prisluhe... kajne, že kar lepo jo ureže po goriško! Trinajst let ni malo. Nalezesh se tujih navad in šeg, zliješ se z okoljem, v katero so te presadili. Toda nekaj ti ostane, nekaj, česar ti ne more nihče vzeti, nekaj kar je tvoje, kar je bilo v tebi, ko si zavekal na svet, in kar je v tebi tudi sedaj, ko si daleč stran od doma.

»Iz Črne gore sem doma, moj rodni kraj so Plevlje. Po končani gimnaziji sem se vpisal na pravno fakulteto, pa je nisem dokončal. Odločil sem se, da bom začel znova — tokrat na višji upravni šoli. Potem, ko sem diplomiral, sem se zaposlil v Beogradu na zveznem sekretariatu za notranje zadeve. Pred trinajstimi leti sem bil premeščen v Novo Gorico.«

Cedo je odkritosrčen človek, človek, kakršnega potrebuje naša obmejna služba.

»Meje odpiramo, zakaj naj bi potem človek ostal zakrknjen, sam zase. Ljudi je treba nenehno spoznavati, toda na koncu še vedno ostane nekaj, na kar nisi računal. To, da znaš človeka razumeti, ti ni dano samo po sebi, tega se je treba naučiti. Vsak posameznik se po svoje obnaša, vsakdo po svoje govori resnico in na svoj način laže, jaz imam svoje razloge, da nekaj zamolčim ali pa povem, ti pa svoje. Vsak po svoje trpi, se veseli in vsakogar je nečesa strah. Z ljudmi je treba delati v rokavicah, hkrati pa tako, da je zadoščen družbenim normam.«

Ste kdaj pomislili, da ga zastrupljajo plini, ki uhajajo iz izpušne cevi vašega avtomobila? Ste bili kdaj, ko vas je

veča, potem se mora seveda povečati tudi osebje. Polovično opravljeno delo nas postavlja v slabo luč,« nam je pojasnil Čedo, ki je tudi vodja ene izmene.

Tistega dne je v Rožni dolini deževalo. Vlažen, s plini zastrupljen zrak, je pritiskal k tlom. Meni ni škodovalo, pa tudi tistemu ne, ki je le za minuto pomolil glavo iz avtomobila. Zastrupljena njega in vse tiste, ki delajo z njim. Denarja za nevtralizacijo plina pa ni in ni. Nič čudnega, saj ga tudi za povišanje Čedove plače do nedavna ni bilo.

»Naš poklic je human, čeprav mnogi vidijo v nas le ljudi z gumijevkami. In ker služimo v dobro celotni družbi, bi nam le-ta kot celota lahko vrnila nekaj tega, kar ji dajemo, če ne drugače, pa s prosto nedeljo in praznikom, z lepo besedo in priznanjem takrat, ko izpostavljam svoja živiljenja.«

Za trenutek se je zamislil, kdo ve, kaj je zaživel v njegovem spominu, nato pa je nadaljeval: »Po dvajset let so delali, v dežju, mrazu, vročini in poletni sopari, ob petkih in svetkih, podnevi in ponoči. Danes zaslužimo po 150 starih tisočakov. Generacije, ki bodo prišle za nami, bodo delale v boljših razmerah pa tudi bolje bodo stimulirane. Toda mi smo tu in breme, ki smo si ga naložili, bomo nesli do konca. Najvažnejše pri vsem pa je to, da zna človek s ponosom predstavljati svoj poklic in svoj narod. Mi pa smo prvi, s katerimi pridejo tujci v stik.«

Zame pa je važno spoznanje, da policaj ni človek z gumijevko, temveč predvsem človek.

VIKICA KOGEJ

Smo sredi obdobja dopustov, ki nam je spet, kot vsako leto doslej, prineslo precej hude krvi. V mnogih gospodarskih organizacijah namreč še ne vedo, kako bi najbolj pravilno razdelili sredstva, namenjena za rekreacijo, ki so jih ustvarili vsi zaposleni.

Ponekod namreč dajejo ta denar samo tistim delavcem, ki z dokumenti dokažejo, da so res letovali v hotelih ali v počitniških domovih.

Le redkokdaj pa ga razdelijo vsem proizvajalcem, ne glede na to, kje so preživeli počitniške dni.

Res je, da ljudem, ki jim je pri srcu interes kolektiva, ni vseeno, kje in kako bo delavec preživel svoj dopust. Zeli, da bi se človek v dopustniških dneh spočil in da bi potlej, ko se vrne v podjetje, z novimi močmi poprijel za delo. Res pa je tudi, da mnogi delavci, ki so hkrati tudi

kmetje, komaj čakajo na dopust, da bi doma pokosili in poželi, kar jim je obrodilo, potlej pa prihajajo v tovarno utrjeni in zgarani. Takšnim delavcem skoraj povsod ne dajejo regresov. Marsikje pa jih ne dobijo tudi tisti delavci, ki niso kmetje in ki zaradi

vsak, ki bi dopust preživel izven domačega kraja, dobil 30 novih dinarjev na dan.

Sklep, ki je bil sprejet na šestanku poslovnega odbora, pa je povzročil »precej hude krvi«. Številni delavci, ki doslej zavoljo različnih vzrokov niso letovali v hotelih ali v

svoj dopust preživeli tako, kot si je morda že dolga leta želel, pa mu denarne razmere tega niso dopuščale.«

Tako so sklenili, zapisali in tudi storili.

Izlaški keramičarji odhajajo letos na dopust zadovoljni,

NEPOTREBNI SPORI

različnih osebnih vzrokov ne letujejo v hotelih in v počitniških domovih. Tako pride do spora.

Tudi v izlaški Tovarni elektroporcelana je bilo sploščetka tako.

Poslovni odbor te gospodarske organizacije je maja letos sprejel sklep »o višini in načinu delitve regresa za letovanja«. Po tem sklepu naj bi

počitniških domovih, so se uprli temu sklepu poslovnega odbora. Delavski svet podjetja je prisluhnil njihovim zahtevam in sklenil, da bodo dobili regres tudi tisti delavci, ki bodo dopust preživeli pri svojih sorodnikih.

Komisija za standard in rekreacijo je tedaj ugotovila:

»S tem je omogočeno prav vsakemu članu kolektiva, da

čeprav je že kazalo, da se bodo temeljito skregali in spri odšli na odhiti. Tako kot v številnih drugih podjetjih, kjer uprava, delavski svet ali izvršni odbor sindikata delijo regrese kot nekakšno spodbudno darilo redkim posameznikom, ki imajo možnost, da letujejo v hotelih in v počitniških domovih.

JANEZ VOLJC

KAJ STORITI, DA BI BILO PRAV?

Ali smo res dolžni izpolnjevati zakon o 42-urnem delovnem tednu?

V prilogi Gospodarskega vestnika št. 31 z dne 18. avgusta 1970 sem zasledil pod rubriko »Vprašanja in odgovori« s področja delovnih razmerij naslednje vprašanje in odgovor:

VPRAŠANJE: Ali je zakonit sklep delavskega sveta, po katerem so dolžni delavci delati naslednjo sicer po razporedu prosto soboto, če pade državni praznik na delovno soboto?

ODGOVOR: Iz določbe 75. člena TZDR nesporno izhaja, da ima delavec pravico do počitka ob državnih praznikih, to je ob vseh delovnih dnevih, ki padejo na državni praznik, razen pri turnusih in izmenah. Nezakonit je sklep delavskega sveta, po katerem so delavci dolžni delati naslednjo — sicer po razporedu — prosto soboto, če pade državni praznik na delovno soboto. Delavci, ki so imeli torej zaradi državnega praznika, 4. julija, počitek, ki je padel po razporedu na delovno soboto, niso dolžni delati zaradi tega naslednjo prosto soboto.

Odgovoru, da ima delavec pravico do počitka ob državnih praznikih, to je ob vseh delovnih dnevih, ki padejo na državni praznik, razen pri turnusih in izmenah, ni kaj oporekati.

Pri drugem delu odgovora, to je, da je nezakonit sklep delavskega sveta, po katerem so delavci dolžni delati naslednjo, sicer po razporedu prosto soboto, če pade državni praznik na delovno soboto, pa nastane vprašanje, kako nadomestiti izgubljeni delovni čas, da zadostimo zakonu o 42-urnem delovnem tednu, ki so ga delovne organizacije dolžne izpolnjevati.

Cl. 56/1 TZDR določa: »Z razporeditvijo tedenskega delovnega časa na dnevni delovni čas ne sme vpeljati delovna skupnost manj kot pet delovnih dni v tednu.«

Ker se je precej delovnih organizacij odločilo — med njimi tudi naša, da razporedi delovni čas tako, da dela pet dni v tednu po 8 ur dnevno, smo dobili pri obračunu delovnih ur na leto naslednje podatke: če od 365 koledarskih dni v letu odštejemo 52 nedelj, nam ostane 313 delovnih dni in državnih praznikov, ki sodijo v delovne dni. Ko pomnožimo 313 delovnih dni in državnih praznikov s 7 delovnimi urami na dan, kolikor smo po zakonu obvezni delati, dobimo 2191 delovnih ur na leto, ki so obvezne za delovne organiza-

cije, če hočemo zadovoljiti zakonu o 42-urnem delovnem tednu.

Če se je delovna organizacija odločila, da bo delala 5 delovnih dni v tednu po 8 ur dnevno in da bo imela proste sobote, pa dobimo naslednji obračun delovnih ur: od 365 koledarskih dni v letu smo odšteli 104 sobote in nedelje in dobili 261 delovnih dni in državnih praznikov na leto. Ko pomnožimo 261 delovnih dni z 8 delovnimi urami dnevno, dobimo 2088 delovnih ur na leto, zaradi česar moramo ne- kje pridobiti še 103 delovne ure, kolikor znaša razlika od 2088 do 2191 delovnih ur letno. Če 103 delovne ure podelimo z 8-urnim delovnikom, dobimo 13 delovnih dni, ki jih lahko realiziramo na različne načine, vendar se je največ podjetij odločilo, da dela še 13 delovnih sobot na leto.

Iz navedenega obračuna sledi, da naj bi ne bil nezakonit sklep

delavskega sveta delovne organizacije, po katerem so dolžni delavci delati naslednjo, sicer po razporedu prosto soboto, če pade državni praznik na delovno soboto, saj se je delovna organizacija zavestno odločila — da bi zadostila zakonskim določilom o 42-urnem delovnem tednu — da bo delala 13 sobot na leto. Poleg tega pa se državni prazniki plačajo kot 8-urni delavnik, čeprav nam pripada 7-urni praznik.

Mislím, da je termin »prosta sobota« — čeprav udomačen — netočen in da ne določa dejanskega stanja, v mnogih primerih pa moti delavce.

Temeljni zakon o 42-urnem delovnem tednu in TZDR ne določata prostih sobot, temveč samo 42-urni delovni teden oziroma 7-urni delovni dan ter možnost razporeditve tedenskega delovnega časa tudi na 5 delovnih dni v tednu.

Počitnice mladih Velenjčanov

Zagotoviti bo treba stalen vir sredstev, da bi lahko odšlo na počitnice več socialno in zdravstveno ogroženih otrok

Del počitnic je preživel letoš ob obali Jadranskega morja tudi 310 mladih iz Saleške doline. Ker občina Velenje še nima lastnega počitniškega doma ob morju, je mladina letovala v Baški in na Debelem rtiču. V Baški so bili na počitnicah tudi predšolski otroci. Tako v Baški kot na Debelem rtiču so otroci letovali po 15 dni, stroški letovanja pa so znašali 300 oziroma 450 din.

Za letovanje v Baški in na Debelem rtiču so starši prispevali 59 % stroškov letovanja, za predšolske otroke celo 83 %, preostala potrebna sredstva pa so zagotovile delovne organizacije, občinska skupščina in občinski sindikalni svet. Prispevki staršev so bili letos dokajšnji, posebej še, če upoštevamo, da presegla le pri tretjini otrok, ki so preživeli del počitnic ob morju, dohodek na družinskega člana 500 dinarjev. Socialno ogroženi otroci so letovali brezplačno, prispevek drugih pa je bil odvisen od dohodkov na družinskega člana in se je gibal za počitnice na Debelem rtiču od 70 do 375

dinarjev, za Baško pa od 40 do 250 dinarjev.

V družbenih skladih je iz leta v leto manj denarja za klimatska počitniška letovanja socialno in zdravstveno ogroženih otrok. Zategadelj se zmanjšujejo možnosti, da bi otroci organizirano preživeli del počitnic izven domačega kraja. Letos so v Velenju uspeli poslati na morje 310 otrok, predvsem zaradi velikega razumevanja delovnih organizacij, občinskega sindikalnega sveta, ki je prispeval skoraj 21.000

dinarjev, in občinske skupščine.

Za prihodnje pa kaže zagotoviti stalen vir denarja, čimprej pa zgraditi tudi lastno počitniško središče za najmlajše. Gradnja občinskega počitniškega središča je v načrtu negospodarskih investicij za obdobje od 1970. do 1974. leta. S tem bi se prav gotovo znižali stroški letovanja, obenem pa povečala možnost, da preživi del počitnic ob morju še več malčkov in šolo-obveznih otrok iz Saleške doline. (vš)

DOPIŠNIKI POROČAJO

● MARIBOR:

ZA BOLJŠE INFORMIRANJE

Samoupravni organi v Tovarni avtomobilov v Mariboru so sprejeli sklep, da morajo odgovorne službe v podjetju čimprej formirati samoupravno-informativne skupine v organizacijskih enotah. Dolžnost teh skupin bo, da bodo posredovale čimbolj kakovostne, razumljive, objektivne in pravočasne informacije svojemu članstvu. V ta namen bodo v podjetju izdelali tudi poseben predpis o posredovanju informacij, njihovi vsebini in delovanju samoupravno-informativnih skupin v organizacijskih enotah. F. H.

● PERNICE NA KOZJAKU

V NOVO LETU V NOVI ŠOLI

Ob koncu leta bodo v Pernicah na Kozjaku odprli novo osnovno šolo, ki so jo zgradili s pomočjo delovnih organizacij v radejski občini, prispevka domačinov in sredstev občinskega proračuna. Staro šolsko poslopje v Pernicah je bilo že pretesno, a tudi sicer hudo postarano. Nova zgradba šole, ki jo bodo odprli ob občinskem prazniku radejske občine, pa zagotavlja sodoben pouk. V. R.

● SLOVENSKE KONJICE

VEDNO VEČ INDIVIDUALNE GRADNJE

Na območju konjiške občine — zlasti pa še v Slovenskih Konjicah in v Zrečah ter deloma tudi v Vitanju — se je zadnja leta izredno razmahnila individualna stanovanjska gradnja. Tako je v Konjicah zlasti pa v predelu pod Skalcam zraslo že na desetine novih stanovanjskih hiš, katerih graditelji so v večini zaposleni delavci v raznih delovnih organizacijah. Sedaj je v gradnji več kot 20 hiš v naselju kombinata »KONUS«, nekoliko manj pa v sosednjem naselju podjetja »KOSTROJ«. Podjetja dajejo svojim delavcem posojila v različnih zneskih, člani Zveze borcev pa dobivajo določena sredstva tudi iz posebnega sklada pri občini.

Vse to narekuje tudi pospešeno razširitev komunalnih dejavnosti, zlasti pa trgovske mreže. V naselju pod Skalcam je gradnja nove samopostrežno trgovine, ki jo bo prevzelo domače trgovsko podjetje »Dra-vinski dom«. V. L.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom bliter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka,

BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

NAČRTI O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH V ZASAVJU ZA PRIHODNJO SEZONO

Poskrbljeno za vsakogar

Delavske univerze v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju ob Savi so tudi za naslednjo sezono pripravile enoten program družbeno-ekonomskega izobraževanja odraslih in mladine. Pri tem so upoštevale dosedanje izkušnje in ne nazadnje potrebe delovnih ljudi na tem področju in skušale izpopolniti programe z nekaterimi novimi oblikami pridobivanja znanja. Zanimivi in tehtni so tudi programi na drugih področjih izobraževanja, zlasti strokovnem in poljudno-znanstvenem.

Programe so delavske univerze razposlale delovnim skupnostim, njihovim samoupravnim organom, vodstvom osnovnih organizacij sindikata in kadrovskega socialnim službam podjetij. Zato bo pravzaprav od vseh teh dejavnikov odvisna njihova uresničitev, kajti brez njihove podpore, brez njihovega razumevanja bodo tudi ti programi ostali samo kos popisane papirja, ki pa bo brez praktične vrednosti.

Družbeno-ekonomsko izobraževanje je bilo zadnji čas v Zasavju nekoliko zapostavljeno.

Vzrokov za to je več, iskati pa jih je treba tudi v nerazumevanju enega dela samoupravnih struktur in ne nazadnje vodstev osnovnih organizacij sindikata pa tudi drugih družbeno političnih organizacij. Kratak pregled minule sezone potrjuje to ugotovitev. Če si na primer trboveljska univerza — pa tudi sosednji sorodni izobraževalni ustanovi v revirjih — ne bi vsestransko prizadevala na tem področju, bi pridobivanje družbeno-ekonomskega znanja ostalo zgolj ali manj privilegij sila ozkega kroga ljudi. Številna

podjetja sploh niso pokazala kdo ve kolikšnega interesa za te oblike pridobivanja znanja, čeprav vodstva teh delovnih organizacij še zmeraj tarnajo, da njihovi zaposleni pa celo delavski sveti ne poznajo dovolj zakonitosti sedanjega ekonomskega sistema in razvoja, da imajo težave pri sprejemanju nekaterih odločitev in podobno. Sodbje, da je ekonomsko in družbeno politično izobraževanje predrago, so nekoliko pretrpane, ker ne upoštevajo, da izdatki za te namene ne predstavljajo skoraj nobenih težav v vseh tistih delovnih skupnostih, kjer ugotavljajo, da so v primerjavi s koristimi pravzaprav zelo malenkostni.

Kot rečeno, letos bodo imeli zasavski delovni kolektivi na voljo najrazličnejše seminarje, predavanja s tega področja, delavske univerze pa obetajo, da jih bodo posredovali najbolj priznani strokovnjaki. Programi so izpopolnjeni in nekoliko bolj

zahtevni, saj organizatorji računajo na doseženo družbeno-ekonomsko znanje delovnih ljudi, po drugi strani pa bodo predavatelji poskrbeli, da bodo predavanja čimbolj opremljena s potrebnimi pripomočki.

Jeseni bodo ponovno začele z delom tudi številne šole za strokovno izpopolnjevanje. V Trbovljah bodo delovali oddelki nekaterih višjih šol, če bo dovolj kandidatov pa celo oddelki ekonomske fakultete, nadalje vsi oddelki srednje tehniške šole, višje šole za medicinske sestre, delovodske šole, šole za prodajalce, tečaji za vratarje, za skladiščno službo, tečaji za pridobitev polkvalifikacije, večerna osemletka in drugo. Delavske univerze so poleg tega sklenile, da bo poslej srednja ekonomska šola v Zagorju ob Savi. Tako se je torej začel proces poenotenja dejavnosti teh ustanov in s tem priprave na združitev, saj je skorajda nemogoče, da bi na tako majhnem območju delovale kar tri izobraževalne institucije, kot so delavske univerze.

Zanimivi in spodbudni so tudi programi na drugih področjih izobraževanja. V Trbovljah bodo imeli občani in delovni ljudje na voljo različne šole za starše, za življenje, posebno pomembna pa bodo predavanja v okviru ciklusa človek in družba. S temi predavanji želijo organizatorji zbuditi tudi smisel za globlje in širše razmišljanje o problematiki, ki dandanes prikrito ali odkrito zadeva vsakega človeka in s tem vso človeško skupnost.

Za sindikalne delavce bodo velikega pomena predavanja o metodah in oblikah dela v njihovih organizacijah, o gospodarstvu in gospodarjenju, ustvarjanju in delitvi dohodka v delovnih skupnostih, o razvoju samoupravljanja in družbenem dogovarjanju, o informiranju v zvezi z delom samoupravnih organov, o socialnih konfliktih v podjetjih in podobno.

Skratka: letošnji programi delavskih univerz so primerni za vsakogar, saj bo vsak lahko našel v njih vse tisto, kar ga najbolj zanima, za kar kaže največ interesov in nagnjenj.

F. P.

M. V.

PRED II. FESTIVALOM NARODNO-ZABAVNE GLASBE SLOVENIJE

V znamenju pričakovanja

Ptuj, oči med slovenskimi mesti, bo letos že drugi gostitelj narodnozabavnih ansamblov, ki se bodo zbrali in razvrstili na II. festivalu narodno zabavne glasbe Slovenije. Festival bo v dneh med 28. in 30. avgustom letos, pod pokroviteljstvom kreditnih bank Ptuj in Maribor. Za to pomembno kulturno in zabavno prireditev je v Ptuj že vse nared.

Za II. festival narodnozabavne glasbe Slovenije se je prijavilo 51 ansamblov; izbirna komisija jih je na osnovi avdijske izbrala le 42. Med njimi je 40 več ali manj znanih ansamblov narodnozabavnih melodij iz vse Slovenije, dva pa sta iz zamejstva — Tržaški narodni ansambel in ansambel Lojzeta Hledeta iz Gorice.

Vsi prijavljeni ansambli so razdeljeni na dve, po kvaliteti približno enaki skupini. Vsak ansambel bo nastopil le z dvema skladbama, od teh mora biti vsaj ena vokalna. Skladbe morajo biti izvirne, še ne posnete in prvič javno predvajane. Izvajanje narodnozabavnih melodij bo ocenjevala posebna strokovna komisija, sestavljena iz predstavnikov RTV Ljubljana, Jugotona iz Zagreba in Radia Ptuj, ki je organizator festivala.

Prvi in drugi večer bo nastopilo po 21 ansamblov. Od vsake skupine bo komisija izbrala od 6 do 8 najboljših ansamblov, ki bodo nastopili, tretji večer, to je v sklepnem delu festivala. Izbrani ansambli se bodo potegovali za razpisane nagrade na osnovi ocene strokovne komisije in občinstva. Nagrade so predvidene za najboljšo melodijo, ločeno za instrumentalno in vokalnno izvedbo, avtorjem za najboljšo besedilo in besedilo v na-

rečju, skladatelju najboljšje melodije in posebne nagrade za ansamble iz zamejstva. S podelitvijo nagrad bo tudi končan drugi festival narodnozabavne glasbe Slovenije.

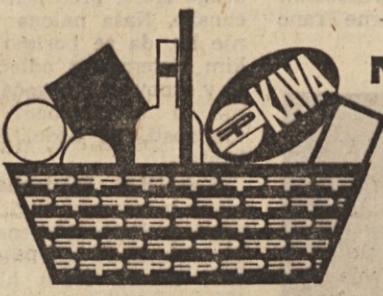
Omeniti je treba še to, da bo izvajanje narodnozabavnih melodij vseh nastopajočih ansamblov posnela na magnetoskop RTV Ljubljana; Jugoton iz Zagreba pa bo posnel LP ploščo z najboljšimi melodijami.

Najpovem še to, da so člani ansamblov večinoma amaterji, nekateri le samouki; vse pa družijo ljubezen do slovenske pesmi in do glasbenega instrumenta.

Zato ni odveč pozornost, ki jim jo pripravljata pokrovitelj in organizator festivala.

Poleg nastopajočih ansamblov bodo na festivalu vsak večer sodelovali kot gostje Melita Avsenak, domači ansambel Toneta Kmetca in Slovenski oktet.

Vse priprave dokazujejo, da so prireditelji mislili resno, ko so lansko leto zagotovili, da bo festival narodnozabavne glasbe Slovenije v Ptuj postal tradicionalen. Do tega ima Ptuj s svojo izvirno folkloro in tradicijo v ljudski pesmi tudi vso pravico. Narodnozabavna glasba je med Slovenci zelo priljubljena. To dokazuje tudi nastajanje vedno novih ansamblov, ki se ukvarjajo pretežno s to glasbeno zvrstjo in se z njo uspešno uveljavljajo. Zato je prav, da ob najrazličnejših festivalih enkrat letno organiziramo tudi srečanje ansamblov narodnozabavne glasbe.

**OB NAKUPU
NE POZABITE**

KAVA

MARKET

SUPERMARKET

Special

DELAVCI, DELOVNE SKUPNOSTI IN KULTURA

3. Načrta in nenehna spodbuda

Med kulturnimi dobrinami ima KNJIGA posebno mesto, saj je z NIKEMER NI MOGOČE NADOMESTITI; brez potrebe po knjigi si težko zamisljamo popolne človeško osebnost in človek, ki ne čuti želje po branju knjig, je v bistvu duhovni invalid. Površnemu poznavalcu slovenskih kulturnih razmer bi se zdelo kaj takega povsem nemogoče, saj si ni moč zamisliti varoka, ki bi onemogočil vsaj minimalno poseganje po leposlovnih knjigah; brati je mogoče v najrazličnejših okoliščinah, zato so vsi izgovori neupravičeni. Pa vendar — med anketiranimi v industriji smo našli 39 % zaposlenih, ki v zadnjem letu niso prebrali nobene leposlovne knjige. Edini vzrok za vse to je lahko le neprebratenost ali zanemarjena potreba — se pravi, da ni potrebe. To je hkrati tudi znamenje nizke kulturne ravni posameznika in nikakršno prestrukturiranje potreb in interesov ne more biti opravilo.

Blizu tistim 39 % je še 15 % onih, ki so prebrali samo po eno knjigo; in verjetno ne bomo storili velike napake, če bomo ta dva odstotka sešteli in tako dobili 54 % anketiranih, ki jim branje leposlovnih knjig ni potreba ali pa sežejo po njej samo naključno. (Dve knjigi je prebralo 14 %, tri 12 %, več pa 20 %.) Tudi tale podatek, žal, ni preveč spodbuden: 45 % anketiranih ni v istem obdobju ni izposodilo iz knjižnice nobene knjige, 44 % pa le nekaj. In končno: v zadnjem letu ni kupilo niti ene leposlovne knjige kar 73 % anketiranih. (Eno je kupilo 2 % anketiranih, dve 4 % in več 19 %.) Odnos do knjige je torej v celoti problematičen, zato je na tem področju potrebna še prav posebej skrbno zasnovana družbena akcija.

Med ovrkami, ki jih posamezniki navajajo, češ da ne morejo brati tako, kot bi želeli, sta v prvi vrsti prepoznavnost doma (40 %) in ukvarjanje z drugimi dejavnostmi (24 %) da pa jih nič ne ovira, zatrjuje le 17 %. Ker pa so na to vprašanje odgovarjali tudi tisti, ki niso prebrali nobene knjige, in so se tako uvrstili v eno ali več naštetih skupin, so tu vzroki, ki so jih naštevati, tudi ti. Gotovo grede na račun zadnjih zlasti vzroki »prepoznavnost doma«, »ukvarjanje se z drugimi dejavnostmi« in morda »knjige so predrage«. Do vzrokov nasploh smo se opredelili že prej, o tretjem pa samo

tole: cena knjige je pereče vprašanje, ne more pa biti pomembnejša ovira (knjižnice).

Ceprav si težko predstavljamo, da so zaposleni, ki ne berejo ČASNIKOV, pa je vseeno res, saj denimo 9 % anketiranih tako izjavlja, medtem ko jih 10 % časnikov ne bere redno. Pri REVILAH je odstotek anketiranih, ki jih ne prebirajo, še znatno večji — 40 %, redno pa jih ne bereja 16 %. Glede na svoje zanimanje so vsebinska področja anketirani razvrstili takole: na prvo mesto so uvrstili poročila o nesrečah in kriminalu (58 %), na drugo zanimivosti (38 %), medtem ko je kultura na zadnjem mestu (5 %).

Na vprašanje, katere vrste kulturne dejavnosti in kulturnih dobrin anketirane NAJBOLJ ZANIMAJO, so jih le-ti razvrstili takole: televizijske oddaje (70 %), časopisi in revije (63 %), radijske oddaje (49 %), dramske gledališke predstave (32 %), koncerti narodne glasbe (19 %), koncerti zabavne glasbe (14 %), književnost (10 %), operne predstave (7 %), likovne razstave (3 %). Znatno pred drugimi je torej skupina treh najpomembnejših nosilcev »množične kulture«: v bistvu to ni presenetljivo, saj je še iz obravnave posameznih dejavnosti vidno, da anketirani najpogosteje segajo prav po množičnih oblikah. Ob tem pa je po podatkih ankete zelo očitna težnja po razvedrilu in zabavi. Gotovo je tudi prek tega mogoče zbuhati željo po pristnih kulturnih dobrinah, obenem pa je tudi res, da lahko pogosto poseganje po tem človekov okus malič, znižuje raven zahtevnosti in slabe vpliva na odnos do kulturnih vrednot nasploh.

Pomemben kazalec človekovega poseganja po kulturnih dobrinah je DENARNI PRISPEVEK, ki ga daje v te namene. Primerjave nam povedo, da je odstotek tistih, ki prav nič ne dajejo za kulturo, dosti manjši, če upoštevamo tudi naročnino za radio in televizijo — 17 % : 5 %. Če odštejemo naročnino za televizijo in radio, saj daje do 30 din 41 % anketiranih, kar je relativno velik odstotek. Na splošno lahko ugotovimo, da kar precej anketiranih ne odmarja posebno veliko denarja za kulturne dobrine.

Močno presenetljivi so visoki odstotki »ne veme« pri vprašanju, kaj zaposleni menijo o ceni za posamezne kulturne dobrine. Zlasti je veliko takih odgovorov pri ceni vstopnic za gledališče in strokovne ter leposlovne knjige. Relativno visoki so tudi odstotki odgovorov tistih, ki za posamezne

Kot je znano, so na zadnji seji centralnega komiteja ZKS po kratki razpravi sprejeli dokončno besedilo sklepov o nalogah komunistov na področju kulturne politike. Opredelitev mesta in vloge kulture v našem družbenem življenju temelji na večmesečni javni razpravi o odnosu delovnih ljudi in komunistov do kulture, kakor tudi na konkretnih predlogih komunistov, kako razrešiti najbolj zamotane kulturne probleme.

Tako se je v razpravi o aktualnih vprašanjih kulture zlasti uveljavilo prepričanje, da so komunisti polno odgovorni za oblikovanje samoupravnega družbenega položaja kulture. Kultura mora okrepiti svoj napredni vpliv na razvoj samoupravnih družbenih odnosov in se tudi sama samoupravno organizirati. Progressivni vpliv kulture pa bo tudi vnaprej odvisen od stopnje ustvarjalne svobode in moči kulturnih delavcev in od deleža narodnega dohodka, ki ga odmerjamo za vzdrževanje in razvoj kulturne dejavnosti. V okviru družbene politike mora ZK vplivati na to, da se bo lahko polno uveljavila ustvarjalnost vsake generacije na področju kulture, hkrati pa omogočiti najširšim slojem prebivalstva ne glede na njihov socialni položaj in regionalno pripadnost dostop do kulturnih dobrin ter udeležbo pri oblikovanju in uresničevanju kulturne politike.

Kultura mora postati materialno in organizacijsko sposobna, da na osnovi samoupravnih odnosov z zainteresira-

Kultura v samoupravni družbi

nimi dejavniki sama zavestno rešuje svoja notranja protislovja. Politični in oblastni dejavniki pa se morajo uveljaviti le na takšnih samoupravnih osnovah in odnosih.

Ce smo si v preteklosti lahko zastavljali vprašanje o idejnem monoplu — državno-partijske strukture v praksi in teoriji, so razmere v kulturi spričo prizadevanj naprednih sil in še prav posebej komunistov zdaj v mnogočem drugačne.

Vendar pa so se komunisti še vedno dolžni zavzemati za normalen in primeren prehod iz administrativno proračunskih oblik financiranja kulture na dosledno sistemsko urejanje njenega materialnega položaja. To naj bi bil prvi, vendar pa družbeno zelo pomemben korak pri graditvi samoupravnih odnosov na področju kulture.

Skupščina naj bi ne zagotavljala samo minimalnih obveznih sredstev, ampak bi morale biti s svojo politiko odgovorne tudi za vrednotenje in programiranje razvoja kulturne dejavnosti in kulturne ustvarjalnosti ter za ustvarjanje splošno družbenih in posebej gospodarskih pogojev razvoja kulture.

Na osnovi teh načelnih izhodišč so komunisti v javni razpravi, še posebno pa s sklepi CK ZKS, sprejeli tudi več konkretnih nalog, ki se jih nameravajo lotiti v prihodnjem obdobju. Naj jih nekaj naštejemo!

Komunisti, ki delajo na področju kulture, so zlasti dolžni analizirati in ovrednotiti ekonomske vidike stanja in razvoja kulture v Sloveniji, vlogo, ki jo ima ali naj bi jo imelo na tem področju tržišče, hkrati pa oceniti druga gibanja in odnose ter njihovo skladnost ali neskladnost s poglobljanjem samoupravnih odnosov. V zvezi s tem bodo raziskovali, teoretično razjasnjevali in uveljavljali načelo dohodka na področju kulture, tako da bo podlaga samoupravljanja. Analizirati in oceniti nameravajo tudi kadrovske probleme v kulturi ter ovrednotiti pomen, ki ga ima kultura v primerjavi z drugimi družbenimi aktivnostmi in gospodarstvom.

Razen tega bodo tudi kritično raziskovali in ovrednotili stopnjo razvoja samoupravnih odnosov v kulturnih delovnih organizacijah in v kulturnih skupnostih ter nakazali pota za njihovo hitrejšje dejansko uveljavljanje.

Komunisti, ki delajo v skupščini SRS in njenih strokovnih organih, pa so po sklepu CK ZKS dolžni pospešiti oblikovanje predloga srednjeročnega in dolgoročnega perspektivnega programa razvoja kulture v Sloveniji, upoštevajoč samoupravno usmeritev in poseben pomen kulture za razvoj socialističnih družbenih odnosov. Na podlagi dolgoročne politike morajo vplivati na sistematično ustvarjanje pogojev, da bodo delovni ljudje hitreje spoznavali in sprejemali kulturne dobrine kot svojo lastno in družbeno potrebo. V tem smislu je potrebno izoblikovati in vključiti elemente kulturnega programa tudi v kulturni program razvoja Slovenije.

V. B.

dobrine menijo, da so predrage; to velja tako za kino vstopnice kot za knjige, še prav posebej pa za televizijsko in radijsko naročnino. Za tiste, ki so odgovorili »ne veme«, lahko domnevamo: ali se za te dejavnosti ne zanimajo (tudi negativni odgovori o poseganju po posameznih dobrinah se gibljejo v mejah odgovorov »ne veme« ali pa ustreznosti cen niso zmožni (!) presoditi. Niti eno niti drugo ni preveč razveseljivo. Raziskava je tudi pokazala, da ni pomembne soodvisnosti med višino osebnega dohodka anketiranih delavcev in vsoto, ki jo dajejo za kulturo. To pomeni, da je veliko pomembnejše, v kolikšni meri so razvite človekove kulturne potrebe, navade in ustrezno nagnjenje do posameznih kulturnih dobrin in vrst kulturne dejavnosti.

Glede na vse doslej povedano se bo v prihodnje treba bolj ukvarjati z načini in oblikami spodbujanja zaposlenih, da bi pogostejše segali po kulturnih dobrinah in vrstah kulturne dejavnosti. Posebno pozornost bi morali odmeriti kulturno-estetski vzgoji mladine in odraslih; pomembno mesto v tem okviru gre šol (od osnovne do visoke) in družini, nadalje delovnemu okolju in drugim dejavnikom, ki kakorkoli lahko vplivajo na razvijanje človekovih kulturnih potreb. Poleg primernih oblik sta pri tem izrednega pomena NACRTNOST IN NEPRETRGANOST USMERJANJA IN SPODBUJANJA. Dokajšnjo vlogo s tem v zvezi odigravajo tudi delavske univerze, ki s predavanji, seminarji in drugimi oblikami s področja kulturno-estetske vzgoje gotovo pomembno vplivajo na prebujanje kulturnih potreb in na večanje zanimanja za kulturno dejavnost. Razumljivo je, da gre pri vsem tem tudi za usmerjanje h kritičnosti in spoznanju, kaj so resnične vrednote in kaj plaža; poleg tega pa je treba spodbujati tudi človekova ustvarjalna nagnjenja, ki so lahko odločilnega pomena za njegovo duhovno rast.

Izobrazba je eden temeljnih pogojev, ki omogoča, da človek lahko poseže tudi po zahtevnejših vsebinah. Izobrazbena raven zaposlenih je pri nas še močno neugodna, zato so vsebinsko zahtevnejše kulturne dobrine omejene na ožji krog ljudi in tako »množična kultura« ostaja »duhovna hrana« pretežnemu delu zaposlenih. Ne smemo tudi pozabiti, da mnogi, ki nimajo osnovne šole, nimajo prebujenih najosnovnejših kulturnih potreb in da se pri nekaterih celo zastavlja kot vprašanje njihova pismenost. Iz raziskave je razvidno, da z višjo izobrazbo pada število tistih, ki ne posegajo po posameznih kulturnih dobrinah. Kulturne potrebe so očitno manjše, čim nižja je izobrazba. Hkrati pa nam izsledki raziskave zelo jasno povedo, da je dosti zaposlenih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, ki jim ni do lepe knjige in do drugih kulturnih dobrin. Lahko torej sklepamo, da samo izobrazba — čeprav najvišja — še ni zadostna, saj sama po sebi ni zadostna motivacija, da bi zaposleni posegali po kulturnem bogastvu.

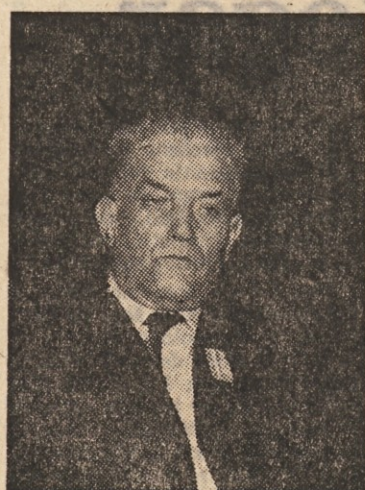
GREGOR KOČJAN

Srečko Jagodic

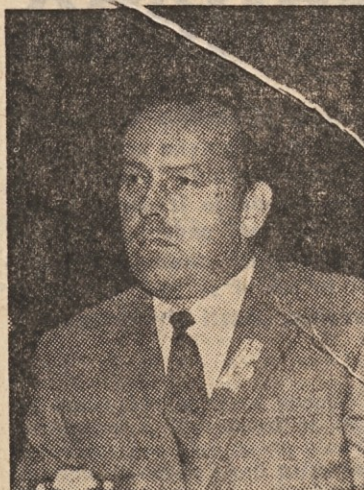
Hans Vernik

Jože Kunstelj

Frano Črv

Inž. Frano Mlakar

Železarna bo poslej specializirana tovarna

Dograditev nove hladne valjarne pomeni nov temeljni kamen preusmeritve proizvodnje v finalizacijo. V prihodnje bo Jeseniška železarna specializirana tovarna za hladno valjano pločevino in vlečeno žico z vsemi finalnimi proizvodi, ki so možni iz omenjenih dveh polizdelkov

Godba na pihala in pevski zbor jeseniških železarjev sta naznanila začetek slavlja na Javorniku. Začetek slavnostne seje delavskega sveta Železarne Jesenice. Ob 20. obletnici samoupravljanja so se zbrali sedanji člani delavskega sveta in člani nekdanjih delavskih svetov. V delovnem predsedstvu pa so sedeli vsi dosedanja predsedniki delavskih svetov v jeseniški Železarni: Srečko Jagodic, Hans

pohvalami, pa tudi to je povedal, kaj bi se še dalo storiti, da bi bilo življenje jeseniškim železarjem še lepše.

PRVO DESETLETJE

Jeseniški železarji so že v prvem desetletju vložili veliko naporov za razvoj tovarne in posredno s tem tudi za razvoj Jesenic. Tako kot je tovarna spreminjala svojo podobo, so tudi Jesenice rasle v lepo sodobno industrijsko mesto. Zrasle so številne stolpnice, kjer so delavci dobili stanovanja, zrasle so številne družinske hišice, zrastle so športni in kulturni objekti, zdravstveni dom, bolnišnica in ne nazadnje, zraslo je še mnogo manjših podjetij, ki jim je na noge pomagala prav železarna. Dvajset let samoupravljanja v železarni zato pomeni tudi dvajset let nenehne rasti Jesenic in občine kot celote.

Ob tem mag. dipl. inž. Peter Kunc, direktor tovarne, pravi:

»Ob koncu prvega desetletja smo v železarni že proizvedli več kot 117.000 ton grodlja, skoraj 300.000 ton surovega jekla. Vsa naša proizvodnja pa je tedaj znašala blizu 900.000 ton, blagovna pa več kot 230.000 ton. Če smo hoteli vse to doseči, smo morali zgraditi prazilne peči in vse naprave, ki sodijo k prazilni. Gradnja vseh teh naprav — cowperjev, prazilnih peči, strojne za turbo vetrila in merilno postajo, podaljšek hale jeklarne, zgradnja SM peči VI. in VII., žičnice Becher v žični valjarni, zgradnja kotlovnice, parnega kotla, industrijskega vodovoda in plinovoda, nadalje elektrifikacija teže proge, modernizacija tanke pločevine, preustavitve in modernizacija predelovalnih obratov, postavitev turbin MAN in AEG, izgradnja dodatne ogrevne krožne Ignis peči, postavitev Sack škarij, zgradnja obrata bele pločevine ter še mnoge druge strojne opreme — je omogočila, da je železarna v prvem desetletju delavskega samoupravljanja naredila takšne korake v razvoju.«

DRUGO DESETLETJE

V drugem desetletju samoupravnega razvoja je jeseniška železarna doživljala in še doživlja najtežje trenutke. Zaradi novih ekonomskih pogojev se je morala železarna preusmeriti v kvalitetno proizvodnjo in nič več na masovno proizvodnjo jekla

in železa. Zato je bila potrebna nova rekonstrukcija. Prva faza rekonstrukcije je predvidevala modernizacijo proizvodnje surovega železa, zamenjavo zastarelih valjarn in izpopolnitev finalnih obratov žičarne ter elektrodnega oddelka. V drugi fazi rekonstrukcije pa naj bi modernizirali železarno tako, da bi povečali ekonomičnost, in sicer da bi v jeklarni uvedli kisikove procese, kontinuirano vlivanje in zamenjali proizvodnjo tople valjane pločevine s hladno valjano pločevino ter povečali finalizacijo izdelkov.

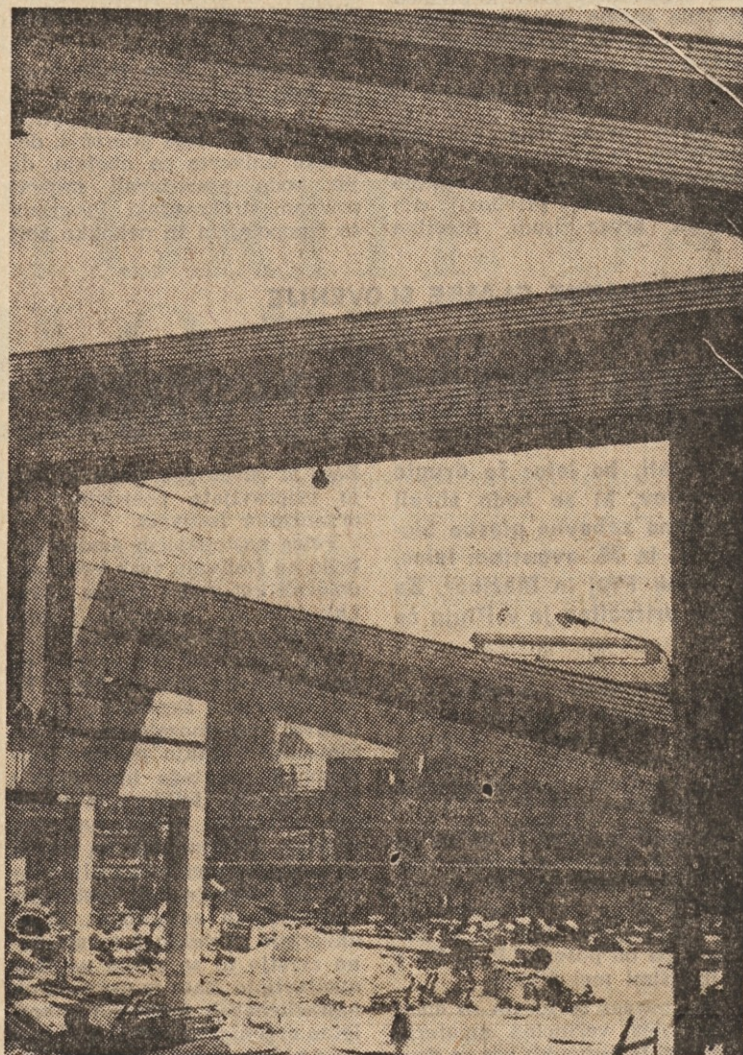
Vse pa ni šlo po načrtih in v financiranju obeh faz rekonstrukcije se je marsikaj spremenilo. Zmanjkalo je tudi denarja, tako da ni bilo mogoče v celoti kupiti ameriške opreme in so se morali končno odločiti za poljsko opremo. Vse to je vplivalo, da rekonstrukcija železarne ni bila zaključena pred petimi leti, kot so predvidevali načrti; marveč bo zaključena šele letos.

Ne po svoji krivdi so jeseniški železarji veliko izgubili:

»Ta rekonstrukcija je bila v celoti ocenjena na 47 milijard starih dinarjev, od tega je šlo za gradbeno dela blizu 10 milijard, 12 milijard za domačo opremo in montažo, za uvoženo opremo in montažo pa 25 milijard starih dinarjev,« pripoveduje direktor železarne. »Z vsemi novimi napravami, kot so razkladalne zmogljivosti na rudnem dvoru, z novima elektropečema, z rekonstruirano livno jamo, nadalje z osvajanjem večjih blokov v jeklarni, z razširitvijo zmogljivosti v jeklovleku, žičarni in žebeljarni, z izboljšanim izkoriščanjem valjarne 2400, s še vedno polnim obratovanjem že zdavnaj zastarelih obratov na Javorniku in še vedno aktivno livarno in samotarno smo ob koncu dvajsetletnega obdobja samoupravljanja proizvedli več kot 450.000 ton surovega jekla, več kot 1.540.000 ton skupne proizvodnje in od tega nad 358.000 ton blagovne proizvodnje.«

NADALJNI RAZVOJ ŽELEZARNE

Jeseniški železarji pa si želijo, da bi bil razvoj v prihodnje še hitrejši in da bi bila stopnja rasti še večja — da bi tudi sistem, v katerem deluje naše samoupravljanje, podprla ustrezna gospodarska politika naših naj-

Nova aglomeracija ne bo za jeseniške železarje pomenila samo možnosti za dosego večje storilnosti in s tem večjega dohodka, nove naprave bodo omogočile, da bo z Jesenic v precejšnji meri izginil njihov največji sovražnik — dim in prah

višjih organov, je na slavnostni seji dejal zdajšnji predsednik delavskega sveta železarne Franc Kobentar.

Franc Kobentar

»Vse bolj opažamo, da se osnovnim samoupravnim organizmom kratijo njihove osnovne pravice, da ne razpolagajo dovolj s svojim dohodkom in da tudi ne usmerjajo svojega razvoja. Neupravičeno se odvzema

ustvarjeni dohodek in preliva v druge sfere, predvsem v proračunske. Naša naloga v prihodnje bo, da se borimo proti takim sistemskim odločitvam, ki že v osnovi onemogočajo odločanje o ustvarjenem presežku vrednosti,« je dodal Franc Kobentar.

Jeseniška železarna pa je kljub težavam v okviru združenega podjetja slovenskih železarn vendarle začrtala svoj bodoči razvoj. Nova hladna valjarna pomeni temeljni kamen preusmeritve v finalizacijo. V prihodnje bo jeseniška železarna specializirana tovarna za hladno valjano pločevino in vlečeno žico z vsemi finalnimi proizvodi, ki so možni na osnovi omenjenih dveh polizdelkov.

»Povsem prepričan pa sem,« je poudaril direktor železarne, da naslednjih deset let za nas glede količine ne bo predstavljalo večje stopnje rasti kot doslej. Zato pa se bo v realizaciji bistveno povečala stopnja rasti. Samo to pa bo lahko povečalo našo konkurenčnost in omogočilo povečevanje dohodka ter posredno tudi našega družbenega in osebnega standarda.«

Tekst: M. ZIVKOVIČ
Foto: A. AGNIČ

PODOBE
NAŠEGA
ČASA

Vroč teme

(Nadaljevanje s 1. strani)

— Kaj pa, če s tem situacijo ne bo zadoščeno?

— Ja, potem bo pa treba nositi posledice.

— Kakšne?

— Na slovenski obali bo treba odpreti klasične splošno jugoslovanske prodajalne bombonov zagrebške tovarne »Kraš«!

— Beži! Kdo pa to zahteva?

— Neda Krmpotić v zadnjem »Vusu«!

— V imenu reforme?

— Ne, tokrat ne! To zahteva v imenu majhnega hrvaškega naroda, ki je prinesel morje za doto skupni jugoslovanski federaciji, pa tudi v imenu slavne partizanske mornarice v času druge svetovne vojne.

— Kakšno zvezo pa ima Ribičić s Krašem in partizansko mornarico, za božjo voljo?

— Tudi jaz je ne vidim. Sicer pa tudi komentatoriki »Vusa« mnogo stvari ni jasnih, čeprav o njih piše.

— Katerih stvari?

— Sprašuje se, zakaj je normalno, da ob istrski obali cvetijo masovni delavski turizem, letovišča in otroške kolonije neke sosednje republike, ni pa nenormalno, da je brez recipročnosti njen del obale rezerviran samo za devizni turizem, ki bo prinesel dolarski dobiček. Tudi privatna gradnja je tam prepovedana, da bi se vikendi socialističnih novopečenih bogatašev preselili iz ven republiških meja od Savudrije proti jugu.

— Oho, te so pa našpičene. Pa nič ne de: lepo ji je treba odgovoriti, sicer bi lahko kdo rekel, da nam gre spet kakšna cesta po glavi. Normalno je zato, ker je slovenske obale samo toliko, da se lahko dobro obrne, več ne! Slovenskih kolonij in letovišč je v Istri zato toliko, ker so istrske občine pred leti, ko je bila istra še pustina in prazna, sprejemale naše delovne kolektive z odprtimi rokami. Nič čudnega, saj nismo skoparili z investicijami! Tista o rezerviranosti slovenske obale za dolarski dobiček in o prepovedi privatnih gradenj pa je bosa. Prav tako so lahko za dolarski dobiček rezervirane vse nudistične plaže, Budva, Hvar, Sveti Štefan — veliko lepši kraji, kot je Portorož in slovensko morje. A kar se socialističnih bogatašev tiče — kaj nismo celo kapitalističnim na jugu zastoj delili parcel?

— Pa to še ni krona vsega...

— Kaj pa je krona?

— Pravi, da so posamezni gospodarstveniki in bankirji iz republike, ki je bila na istrski in dalmatinski obali sprejeta z razširjenimi rokami, obenem sodelovali v puču, v katerem je bil zamenjan eden in postavljen drugi direktor Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino v Beogradu, v zamenjavi, ki je bila na vsem Jadrnu ocenjena kot negativni preobrat v politiki kreditiranja jadranskih ladjedelnice.

— Tako, da smo imeli pri nas puč? Prvič slišim.

— Ja, kakor vidiš!

— Kaj bi pa radi, kaj misliš?

— Pravijo, da bi radi tretjo nacionalizacijo...

— Kaj pa je to?

— To je, da je treba prenesti denar iz bank in zunanje-trgovinskih podjetij v gospodarstvo.

— Ali je znanega že kaj konkretnega?

— Ja, nekaj že! Slišati je predlog, naj bi nosili dnevne izkupičke iz zagrebške Name in mestnega prometa na mestni komite namesto v banko.

— In kaj naj bi mestni komite napravil s tem denarjem?

— Delil naj bi ga za plačo tistim podjetjem, ki so neličvidna.

— Ampak, kaj ne diši to...

— Nikar ostrih izrazov! Takšne o puču in socialističnih bogataših in birokraciji si lahko dandanes privoščijo le...

— Kdo?

— Saj to je tisto, ko ne vem, kdo?!

VINKO BLATNIK

Franc Arh

Franc Smolej

Dante Jasnič

Peter Žbontar

Anton Grošelj